

nes possunt patrini seu fidejussores esse, præsertim rationis usu carentes, & infideles: valide tamen, istis interessentibus, confertur, tenet Baptismus, sed nomen *Patrini*, quod patri spirituali convenit, aut æquivalet, non obtinent; unus sive una, non plures de sacro fonte levabunt: idem in Confirmatione, quamquam, si duo fuerint, substineatur; denique iterari nequit, secus si factum fuerit, Clericus aut Prælati deponitur, ab ordinibus ille, ab ipsis, & dignitate iste: laicus, ad eos non debet promoveri; præmonstrantur etiam in dictis, legibus rationes, cur hoc sacramentum non est iterandus, & quare sic esset numerus Patrinatorum circumscriptus: nec omititur referre *leg. 14. & 15. ejusd. tit. 4. p. 1. partes*, & quare, in quibus oleo benedicto, & chrismate ante & post Baptismum est unguendus qui hoc sacramentum recipere cupit, videlicet *in pectore, scapulis, vertice, & fronte*; conducit *recognoscere addition. hisp. verb. Irregularitas, in fin. Nec officit retinere quæ in fin. pag. 72. verb. Ætas, pag. 130. verb. Anima, post num. 10. pag. 140. verb. Annus Probationis, post num. 53. pag. 194. verb. Approbatio, post num. 111.*; nullus per consequens demirabitur, si inspiciat quæ hic sunt animadversa. *Ad n. 53. lex 1. t. 23. lib. 4. For. Reg. 4. t. 20. p. 4.)*

BARBITONSORES Vide *verb. Festa Festivitates num. 122.*

BEATIFICATIO, BEATUS. Vide *verb. Veneratio Sanctorum.*

BELLUM.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt ejus esse, divisionem, & Justitiam.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ELLUM differt à seditione, rixa, & duello: Bellum quid sit.
- 2 Quid sit seditio.
- 3 Quid sit rixa.
- 4 Quid sit duellum.
- 5 Bellum aliud est justum, & aliud injustum.
- 6 Bellum justum quale sit.
- 7 Bellum injustum quale sit.
- 8 Bellum justum est duplex, unum defensivum, & alterum offensivum.
- 9 Bellum justum defensivum quale sit.
- 10 Bellum offensivum ad hoc ut sit justum tres potissimum conditiones requirit.
- 11 Prima conditio qualis sit.
- 12 Qualis sit secunda.
- 13 Et qualis sit tertia.
- 14 Priusquam bellum instituat debet proponi, & indicari causa parti adversæ, quæ si offerat convenientem satisfactionem, debet acceptari, nec potest juste bellum inferri, nisi neganti satisfactionem, usque ad n. 17.
- 18 Assignantur præcipuæ justæ causæ in particulari, propter quas potest bellum indici, & inferri, usque ad 28.
- 29 Bellum non potest esse ex utraque parte justum materialiter, & à parte rei.
- 30 Potest tamen ex utraque parte esse justum formaliter.
- 31 Licet sufficiat opinio probabilis pro justitia belli, si tamen justitia manet æqualiter dubia, & alter sit in possessione, non licet ei bellum indicere.
- 32 Subditi in dubio pro justitia belli pro rege ad bellum eos vocante præsumere possunt eique parere, & militare, dummodo certo non constet causam esse injustam.

- 1 **B**ELLUM proprie dictum differt à seditione, rixa, & duello, quia bellum est pugna multitudinis contra multitudinem extraneam. Seditio est pugna multitudinis contra mul-

titudinem ejusdem reipublicæ, seu communitatis. Rixa est pugna paucorum contra paucos. Et Duellum est pugna singularis unius contra unum. *Est in re communis.* Bellum aliud est justum, & aliud injustum. Bellum justum est publica armorum assumptio solo animo reipublicæ tuendæ, vel vindicandæ facta; colligitur *ex cap. Dominus noster 2. caus. 23. q. 2.* ubi ex verbis S. Augustini sic præcise dicitur: *Justa autem bella definiri solent, quæ ulciscuntur injurias, si qua gens, vel civitas, quæ bello petenda est, vel vindicare neglexerit, quod à suis improbe factum est, vel reddere quod per injuriam ablatum est.* Bellum injustum est publica armorum assumptio sola nocendi cupiditate, ulciscendi crudelitate, rebellandi feritate, aut dominandi libidine, vel alio simili animo facta; colligitur *ex cap. Quid culpatur 4. caus. 23. q. 1.* ubi ex verbis S. Augustini sic habetur: *Nocendi cupiditas, ulciscendi crudelitas, impacatus, atque implicabilis animus, feritas rebellandi, libido dominandi, & si quæ similia his sunt, quæ in bellis jure culpantur.*

Bellum justum est duplex; unum defensivum, & alterum offensivum. Bellum justum defensivum est, quo vis per injuriam illata vi repellitur; Et hoc non solum publica, sed etiam privata auctoritate cuilibet est omni Jure permissum, cum cuilibet liceat omni Jure vim vi repellere, & se, suaque tueri, ut habetur *in l. 3. de Justitia, & jure.* Bellum offensivum est, quo vis inferitur injuriæ vindicandæ causa; & ad hoc, ut sit justum, tres potissimum requiruntur conditiones, ex communi cum S. Thoma 2. 2. q. 49. art. 1. *in corpore*, ubi sic habet; *Ad hoc quod aliquod bellum sit justum, tria requiruntur.* Prima conditio requisita est legitima principis supremi auctoritas. *Primo quidem dicit S. Doctor, auctoritas principis, cujus mandato bellum est gerendum; non enim pertinet ad personam privatam bellum movere, quia potest jus suum in Judicio Superioris prosequi.* Et hæc prima requisita conditio colligitur *ex cap. Quid culpatur 4. caus. 23. q. 5.* ubi verbis S. Augustini sic habetur. *Ordo tamen ille naturalis mortalium paci accomodatus hoc poscit, ut suscipiendi belli auctoritas, atque consilium penes Principes sit.* Secunda conditio requisita est causa justa; *Secundo, dicit S. Doctor, requiritur justa causa, ut scilicet illi, qui impugnantur propter aliquam culpam, impugnationem mereantur; & hæc secunda requisita conditio colligitur ex cap. Dominus noster 2. caus. 23. q. 2.* ubi ex verbis S. Augustini sic habetur: *Justa autem bella solent definiri, quæ ulciscuntur injurias, si qua gens, vel civitas, quæ bello petenda est, vel vindicare neglexerit quod à suis improbe factum est, vel reddere quod per injurias ablatum est; & cap. Justum est 1. caus. 23. q. 2.* ubi ex verbis S. Isidori sic habetur: *Justum est bellum, quod ex edicto geritur de rebus repetendis, aut propulsandorum hostium causa.* Tertia requisita conditio est recta intentio; *Tertio, dicit S. Doctor, requiritur, ut sit intentio bellantium recta, qua scilicet intenditur: vel ut bonum promoveatur, vel ut malum vitetur; & hæc tertia requisita conditio colligitur ex cap. Apud veros 6. caus. 23. q. 1.* ubi ex verbis S. Augustini sic habetur: *Apud veros Dei cultores etiam ipsa bella pacata sunt, quæ non cupiditate, aut crudelitate, sed pacis studio geruntur, ut mali coerceantur, & boni subleventur.*

Istis tribus intervenientibus conditionibus potest juste bellum institui; cum hoc tamen, quod priusquam bellum instituat, debet proponi, & indicari causa parti adversæ, quæ si offerat convenientem satisfactionem, debet acceptari, nec potest juste bellum inferri, nisi negata satisfactione; bellum enim debet semper esse ultimum remedium injuriæ vindicandæ, vel Juris recuperandi, quia bellare non voluntatis, sed necessitatis est; *cap. Noli 3. caus. 23. q. 1.* ubi ex verbis S. Augustini sic præcise habetur: *Pacem debet habere voluntas, bellum necessitas, propter ingentia mala, quæ secum affert bellum, cum sit perditio substantiæ corporis; & animæ, ut in Authent. de armis in princip. & notat Gloss. 1. in l. unic. Cod. publicæ lætitiæ lib. 12. & ex annotat. ad dec. 29. num. 9. part. 8. Rotæ Roman. Bellum vere Bellua est, & omnia devorat.* Et per hoc sic præcipit Deus *Deuter. 20. n. 10.* *Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres*

res ei primum pacem. Et Jud. 20. num. 12. Filii Israel miserunt nuntios ad omnem tribum Benjamin, ut traderent viros de Gabaa ad satisfaciendum injuriæ illatæ uxori Levitæ priusquam bellum inferrent. Et quod bellum antequam instituat, debeat prius indici, habetur ex cap. Justum est 1. caus. 23. q. 2. ubi ex verbis S. Isidori sic dicitur: *Justum est bellum, quod ex edicto geritur, & Gloss. ibi: Edicto, in codicibus Isidori, & in manuscriptis legitur ex prædicto, citat enim Ciceronem ex libris de Rep. qui negat, justum esse bellum, nisi denuntiatum, nisi indictum.*

18 Ut autem ab omnibus præ oculis habeantur justæ causæ in particulari, propter quas potest bellum indici, & inferri, satius duxi hic præcipuas adducere. Primo, ut recuperetur civitas, vel provincia ab hostibus capta, textu claro in c. Justum est 1. caus. 23. q. 2. ibi: *Justum est bellum, quod ex edicto geritur de rebus repetendis, aut propulsandorum hostium causa.* Secundo ut Subditi, & Vassali & rebelles ad debitam obedientiam redigantur: *Qui enim resistit potestati, Dei ordinationi resistit;* ad Roman. cap. 13. num. 2. & habetur exemplum in 3. Reg. cap. 20. n. 21. ubi fuit institutum prælium contra Abalam Davidi rebellem, ibi: *Homo de monte Ephraim Seba, filius Bochri cognomine, levavit manum suam contra regem David: tradite illum solum, & recedemus à civitate.* Et expresse habetur in cap. Noli 3. caus. 23. q. 1. his præcesis verbis S. Augustini; *Rebellanti, & resistenti violentia redditur;* Et hæc ratio movendi bellum tamquam legitima iterum comprobatur auctoritate ejusdem Divi Augustini cap. Quod culpatur 4. caus. 23. q. 1.

19 Tertio, ut obtineantur, quæ Jure gentium permissa sunt, & per injuriam denegantur, ut est v. g. transitus sine mora, & sine nocumento per unam regionem in aliam, & ob hanc causam Israelitæ justum bellum moverunt contra Amorrhæos; Numer. cap. 21. num. 2. & seq. & pro justo laudatur in cap. Notandum 3. caus. 13. q. 2. præcesis istis verbis S. Augustini: *Notandum est sane, quemadmodum justa bella gerebantur à filiis Israel contra Amorrhæos, innoxius enim transitus denegabatur, qui Jure humanæ societatis æquissimo patere debebat.* Quarto, ad vindicandam gravem contumeliam principi, vel republicæ illatam, ut fecit David, 2. Regum cap. 10. num. 4. & seq. contra Hanonem Regem Ammonitarum pro illata injuria suis Legatis in radendo dimidiam partem barbæ eorum, & præcidendo vestes eorum medias usque ad nates. Quinto, ad ultionem sumendam de rege, vel republica, qui hosti injustum bellum gerenti auxilium præbet, ut fecit pariter David contra Syriam Damasci auxilium ferentem Adarezer Regi Soba, 2. Reg. cap. 8. num. 5. *Venit quoque Syria Damasci, ut præsidium ferret Adarezer Regi Soba: & percussit David de Syria viginti duo millia virorum.* Sexto, ad vindictam summendam contra eos, qui injuste prohibent, ne puniantur rei, & nocentes, quod puniri reipublicæ multum interest, ut patet Judic. cap. 20. num. 8. & seq. de bello moto à reliquis tribubus Israel contra tribum Benjamin, quia volebat puniri homines de Gabaa, qui immanè scelus commiserant in uxorem Levitæ: ibi: *Et possumus pugnare contra Gabaa Benjamin, & reddere ei pro scelere, quod meretur.* Septimo, ad vindicandos eos, qui cum rege, vel republica ininitum fœdus violarunt gravi illius damno, & dedecore, ut patet 4. Reg. cap. 3. num. 5. & seq. ubi ut præcise dicitur in ejus summano, *ob prævaricatum à Rege Moab fœdus, quod cum rege Israel habebat, ascendunt adversus illum rex Israel, rex Juda, & rex Edom.* Octavo, ut sociis, & confœderatis auxilium justum feratur, ut fecit Abram Genesis cap. 14. num. 14. & seq. pro sibi confœderatis regibus Sodomorum, & Gomorrhæ, & Lot filio fratris sui, ibi: *Hi enim pepigerant fœdum cum Abram. Quod cum audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, numeravit expeditos vernaculos suos trecentos decem & octo; & persecutus est eos usque Dan, & divisit sociis irruit super eos nocte, percussitque eos.*

20 Nono, licitum est bellum contra hæreticos, aut subditos lapsos in hæresim, & alios secum trahentes, aque dissensiones, & rebelliones in regno, vel provincia excitantes, ut colligitur ex cap. Quid culpatur 4. caus. 23. q. 1. Decimo, licet bellum indicere infidelibus, si prædicationem

evangelii impediunt, & Prædicatoribus fidei transitum ad alias provincias denegent, quia sic faciunt contra Jus, quod à Christo habet ecclesia evangelizandi ubique; *Marci 16. num. 15. Euntes in mundum universum, prædicate evangelium omni creature.* ¶ Ob solam tamen infidelitatem non posse aliquem bellum indicere Infidelibus: neque etiam ex licentia Papæ, docent Diana Part. 6. tr. 4. resol. 15. Molina tom. 1. disp. 105. & 106. Coninch. dis. 31. de bello dub. 2. num. 54. Castro Palaus tom. 1. tract. 6. disp. 5. punct. 3. n. 7. & alii. Si vero apud Infideles sit usus humanæ carnis, immolatio innocentium, aut similia, possunt propter ea sola debellari, etsi nemo ex illis innocentibus auxilium impleret, & singuli sua sorte contenti vivere dicantur; Molina tom. 1. tr. 2. disp. 106. Bannez in 2. 2. q. 10. art. 10. Victoria Relect. 2. de Indis, num. 15. Hurtad. de Mend. volum. 1. disp. 75. sect. 1. §. 22. Immo ob solam idololatriam, & violationem juris naturæ id permittunt multi, saltem accedente licentia Pontificis, & quotiescumque moniti ab iis non desistant; Innocentius in cap. Quod super, de voto num. 4. & 9. & ibi Ancharanus, & Abbas; idem Ancharanus, & Boichus in cap. Gaudemus, de divortis; Zabarella in Clement. 1. de testib. n. 6. Silvester v. Judæus num. 4. v. Infidelitas q. 8. & 9. & v. Papa q. 7. Armilla v. Infidelitas; Tabiena eod. v. num. 32. & 33. Major in 2. sent. dist. 44. q. 3. & in 4. sent. dist. 15. q. 4. art. 1. Mastrillus de Magistrat. lib. 1. cap. 9. n. 10. Jo. Solorzanus de Indiarum Jure lib. 2. cap. 15. num. 26. & alii. ¶ Bellum licet non possit esse ex utraque parte justum materialiter, & à parte rei, quia realiter, & à parte rei soli uni parti potest competere Jus; potest tamen ex utraque parte esse justum formaliter, quatenus unus certo judicat habere Jus certum ad certum ad rem, & revera habeat, & alter certo judicat idem, sed cum invincibili ignorantia Juris certi alterius; cum enim ex utraque parte facta diligenti discussione possint esse causæ, & rationes probabiles de jure, vel injuria, potest ab utraque parte juste bellum institui, quia quilibet in praxi tuto sequitur opinionem sibi vere probabilem. ¶ Sic Josue juste debellabat ex imperio Dei Amorrhæos, aliasque gentes, dum illæ ignorantes invencibiliter id jus, quo Deus potest liberè de regnis disponere, juste se defendebant; Abulensis ad cap. 11. Josue. ¶

Ⓢ Non omnes fortasse Jurisconsulti, ne quid de Sacris verisque Theologis dicam, huic subscribent sententiæ, posse videlicet bellum institui ab eo, qui opinione dumtaxat probabili pro ejus justitia ducitur. Sane Grotius Jurisperitorum facile princeps, contrarium statuit, firmatque l. 2. de Jur. Belli & Pac. cap. 23. §. 4. ubi posteaquam ex Aristotele probabilia esse ait, *quæ omnibus videntur, aut plurimis, aut certe sapientibus,* prosequitur: *»Sicut in facti quæstionibus id pro vero habetur, unde plures maximeque idonei stant testes, ita sententiarum eos sequendas, quæ plurimis præstantissimisque narrantur auctoribus. Affert veterum Romanorum Christianorumque exemplum: Sic Romani veteres, non nisi consulto collegio Fecialium ad id instituto; Imperatores Christiani vix nisi auditis Episcopis, bella suscipiebant. Tandem §. 5. regulam perhibet generalem; Accidere autem, inquit, in multis controversiis potest, ut ab utraque parte favorabilia se ostendam argumenta, sive intrinseca, sive ab aliorum auctoritate. Quid tum factum opus est? Respondet Vir Clar. Id cum accidit, si res mediocres sunt, de quibus agitur, videtur vitio carere posse electio, in utramvis partem ceciderit. At, si de re magni momenti . . . præferenda est pars tutior. Hoc dato principio, concludit §. 6. Maximi momenti est bellum, ut ex quo mala plurima etiam in innocentes sequi soleant. Ideo inter sententias alternantes vergendum ad pacem.* ¶

¶ Sic cum praxi Doctores communiter. Licet autem sufficiat opinio probabilis pro justitia belli; si tamen justitia maneat æqualiter dubia, & alter sit in possessione, non licet ei bellum indicere, cum melior sit conditio possidentis: Subditi autem in dubio de justitia belli pro Rege ab bellum eos vocante præsumere, eique parere & militare possunt, dummodo certo non constet, causam esse injustam; habetur expresse in cap. Quid culpatur 5. caus. 23.

q. 1. ubi ex verbis S. August. sic dicitur: *Vir Justus, si forte sub Rege homine etiam sacrilego militet, recte potest illo jubente bellare, si vice pacis ordinem servans, quod sibi jubetur, vel non esse contra Dei præceptum, certum est, vel utrum sit, certum non est; ita ut fortasse reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem ostendat ordo serviendi; & ratio est quia, ut dicit Glossa hic: In dubiis semper est obediendum . . . quia licet Dominus peccet præcipiendo, tamen subditus non peccat obediendo.*

(A doctrina num. præcedentibus inserta non discrepant leg. 2. & 3. tit. 19. 1. & 2. tit. 23. p. 2. Ad rem leg. 9. tit. 9. 25. & 26. tit. 13. 16. tit. 26. p. 2. leg. 11. & 15. tit. 4. lib. 4. For. Reg. leg. 2. & 8. tit. 10. p. 7. Vid. tit. 10. lib. 4. Ord. Reg. tit. 15. lib. 8. Recop. Cast.)

ARTICULUS II.

Quoad ea quæ circa bellum debent, & juste possunt, vel non possunt Reges, & Principes.

SUMMARIUM.

1 **P**rimo debent Reges antequam bellum incipiant se certificare cum Consiliariis, Canonistis, & Theologis de ejus justitia, & gravi causa.

2 Secundo intellecta ab ipsis belli justitia, & à se coram Deo examinata, & pro tali cognita, debent Reges illam proponere parti adversæ, quæ si offerat competentem satisfactionem pro injuria, non possunt bellum instituere.

3 Tertio Reges ad muniendam civitatem, vel fortalium ædificantes in fundo alicujus particularis, tenentur huic compensare pro rata.

4 Quarto tenentur Reges injustum bellum moventes, restituere universa, quæ surripiunt.

5 Quinto tenentur Reges injustum bellum moventes, absolvere à juramento eos, quos fecerunt jurare.

6 Sexto tenentur Reges datam publicam fidem servare.

7 Possunt Reges primo licite repressalias concedere cum sequentibus conditionibus.

8 Prima est ut certo constet incolas alterius provincie, vel regni fecisse injuriam, vel damnum intulisse.

9 Secunda ut alter Rex, vel Respublica ad hoc moniti satisfacere culpabiliter recuset, vel negligant.

10 Tertia ut non inferatur plus damni, quam justa satisfactio requirit.

11 Quarta ut non concedantur in personas ecclesiasticas.

12 Secundo possunt Reges in bello justo fœdera inire cum infidelibus & hæreticis, dummodo sint in summa necessitate, & absit scandalum, & periculum fidei; quæ equidem possint, & ad quid teneantur, justo aut injusto bello intercedente, ad n. 20.

1 **R**EGES primo debent, antequam bellum incipiant, omni diligentia curare, ut certi sint de ejus justitia, & gravi causa, nam ante talem diligentem consultationem, & judicium de justitia bellum aggredi nulla recta intentione formali cohonestari potest, sed mortalis temeritas, & injustitia est, adeoque pro hac cognoscenda belli justitia præstat habere non tantum peritos, sed etiam probos Consiliarios, non solum civiles, sed etiam Canonistas, & Theologos, à quibus omnibus curent justitiam belli secundum leges canonicas, & evangelicas examinari, & libere pro conscientia edici; non, ut Acab, qui nolens veridicum Michæam audire, sed solum falsarios adulatores, in bello misere perit; 3. Reg. cap. 22. Secundo, intellecta à Consiliariis, Canonistis, & Theologis belli justitia, & à se etiam eorum Deo examinata, ac pro tali cognita, debent Reges illam proponere, & indicare parti adversæ, quæ si offerat competentem satisfactionem pro Jure, vel pro injuria, non possunt bellum instituere, quia ex cap. Noli 3. caus. 23. q. 1. Pacem debet habere voluntas, bellum necessitas. Tertio Reges ad muniendam

civitatem, vel fortalium ædificantes in fundo alicujus particularis, tenentur huic compensare pro rata, itaut omnes æqualiter ferant damnum, quia licet privati teneantur subvenire necessitati communi; tamen tantum tenentur secundum justitiam distributivam, & æqualiter ad alios, Molina de justitia tit. 9. dist. 47. circa med. Card. de Lugo de justitia disp. 6. 61. & alii passim. Quarto tenentur Reges injustum bellum moventes, restituere universa, quæ occupant, & surripiunt; cap. Sicut 29. de furejurando. Quinto tenentur Reges injustum bellum moventes, absolvere à juramento eos, quos fecerunt jurare, cit. cap. Sicut 29. de furejurando §. Juramentum. Sexto tenentur Reges datam publicam fidem servare hostibus suis etiam in bello injusto; cit. cap. Noli, ubi ex verbis S. Augustini sic præcise habetur: *Fides quando promittitur, etiam hosti servanda est, contra quem bellum geritur.*

Possunt Reges primo licite repressalias concedere his conditionibus: Prima est, ut certo constet incolas alterius provincie, vel regni fecisse injuriam, vel damnum intulisse. Secunda, ut alter Rex, vel Respublica de hoc moniti satisfacere culpabiliter recuset, vel negligant. Tertia, ut non inferatur plus damni, quam justa satisfactio requirit. Quarta, ut non concedantur in personas ecclesiasticas, quia repressalias concedi, & extendi contra personas ecclesiasticas, vel eorum bona est prohibitum sub poena excommunicationis ipso Jure lata in personas particulares, & Interdicti in communitatem, nisi talis præsumpta licentia intra mensem post diem concessionis revocetur, cap. unic. de injuriis in 6.

Secundo possunt Reges in bello justo fœdera inire cum infidelibus, & hæreticis, dummodo sint in summa necessitate, & absit scandalum, & periculum Fidei, S. Antoninus 3. part. tit. 4. cap. 2. §. 11. *Puto infideles pacificos, non habentes guerram active, nec passive nobiscum, imminente necessitate licite posse vocari: aliter non;* Sic etiam sentit Nicolaus de Lyra in 1. Reg. 28. de Davide loquens his verbis: *In tali bello (idest Davidis contra Saul) justo poterat licite uti Philistinorum, qui erant infideles, consortio, & auxilio . . . nec peccasset David, si habebat justum bellum contra Saul, quod potuit esse . . . poterant enim ipsi filii Israel cum Philistinæis facere, etsi non fœdera perpetua, tamen treguas ad tempus, & juramento firmare.* Et est communior Doctorum, quod hoc per se liceat, quamvis in praxi, ratione circumstantiarum vix unquam, ut cum multis docet Diana t. 2. post. p. 10. referens exemplum cujusdam Regis, qui moriens dicebat: *Perii, quia volui esse fœderatus ei, qui hostis est christiani nominis.*

Tertio possunt Reges in bello justo civitates incendere, si aliter capi non possint, quamvis multi innocentes cum nocentibus occidantur; quia non directe occiduntur; constat exemplo Josue 8. num. 2. & seq. Quarto possunt in bello justo repetere expensas pro recuperatione factas, & hostibus victis possunt licite tributa imponere in compensationem, aut pœnam. Quinto possunt Reges bellum instituere pro recuperatione bonorum, & rerum ecclesie; Nicolaus I. in decret. tit. de bellis cap. 2. & cap. Auctoritatem 2. cas. 15. q. 6.

Non possunt Reges primo sine gravi necessitate bellum instituere; cap. Noli 3. caus. 23. quest. 1. & cap. Si nulla urget necessitas 15. caus. 23. quest. 8. Secundo non possunt bellum indicere ex nocendi cupiditate, vel ulciscendi crudelitate, vel animo implacabili, vel dominandi libidine, textu expresso in cap. Quod culpatur 4. caus. 53. quest. 1. Tertio non possunt Reges in bello ab aliis juste moto, & à se etiam pro justo cognito se armis defendere, quia circa eandem rem non possunt duo habere Jura contraria, & sic se injuste defendentes sicuti alii injusta bella moventes, tenentur ad restitutionem omnium damnorum tam proprii regni, quam alieni, subditis illatorum; cap. Sicut 29. de furejurando. Quarto non possunt Reges militibus justa stipendia, & necessaria negare, seu culpabiliter retinere. Et si defectu necessariis stipendii milites in bello compellantur ad injustas rapinas, & alia damna innocentibus inferenda, tenentur ad restitutionem, tum ipsis militibus, tum aliis, qui ab iis damnnum acceperunt, ut communiter sentiunt Doctores, quia ut

ut dicitur in cit. cap. Quod culpatur, propter bella neces-
sario militi stipendium præbetur.

ARTICULUS III.

Quoad ea, quæ licite possunt, vel non possunt Duces
seu Officiales, & Milites.

SUMMARIUM.

- 1 **P** RIMO possunt Duces militum in bello justo licite
uti insidiis.
- 2 Secundo possunt licite belli Duces in bello justo fer-
ro, & igne vastare terras hostiles, oppida, agros
&c. & etiam totam urbem deprædandam militibus
tradere.
- 3 Debent tamen servare modum justitiæ vindicativæ,
ut pœnæ non excedant quantitatem injuriæ.
- 4 Tertio quamvis innocentes per se, & directe, occi-
dere numquam liceat.
- 5 Possunt tamen belli Duces indirecte, & per acci-
dens eos licite occidere, quatenus victoria aliter
obtineri non possit, quam v. gr. per subversionem
civitatis &c.
- 6 Hinc per accidens licitum est auferre naves, arma,
pecunias, animalia, & devastare agros, etiam in-
nocentum, & ecclesiasticorum &c. si probabilis
timor sit, quod injusti hostes iis ad resistendum
usuri sint.
- 7 Transacto tamen bello, nisi ea bona fide absumta
sint, debent restitui talibus innocentibus propriæ
reipublicæ innocentis.
- 8 Si autem innocentes sint pars reipublicæ hostilis, &
finis belli aliter obtineri non possit, possunt etiam
per se spoliari sine onere restitutionis.
- 9 Quarto possunt belli Duces juste bellantes sine pec-
cato devastare agros, vineas &c. tributa imponere,
ut surripere pecunias etiam innocentibus subditis
Regis hostilis.
- 10 In tali tamen casu Rex ille nocens, qui causam dam-
ni inferendi subditis dedit, ipsis ad omnium com-
pensationem in conscientia obligatur.
- 11 Quinto licet per se non possunt diripi, nec occupari
bona ecclesiastica.
- 12 Possunt tamen belli Duces surripere victualia, &
alia bona intra ecclesias deposita ab hostibus, &
per accidens aliquando comburere etiam ecclesias,
si hostes iis utantur tamquam castris ad pug-
nandum.
- 13 Non possunt primo belli Duces, aliique Officiales
sine peccato ratione stipendii sibi dimidiati, aut
male antehac persoluti, postea in lustratione mili-
tum ficta nomina conscribere, ut suppleatur sti-
pendium.
- 14 Nec licet eis compensatio, si fieri debeat cum falla-
cia, & falsitate; & quibus casibus peccent, ad
num. 36.
- 17 Quæ obligatio ex parte militum, ad n. 43.

P RIMO possunt Duces militum in bello justo licite uti in-
sidiis; textu expresso in cap. Dominus 2. caus. 23. q. 2.
ubi ex verbis S. Augustini sic legitur: Cui bellare fas
est... cum justum bellum susceperit, utrum aperta
pugna, utrum insidiis vincat, nihil ad justitiam inter-
est; colligitur etiam ex cap. Utilem 25. caus. 22. quæst.
2. & constat licitum esse ex cap. 8. num. 2. & seq. Jo-
sue, ubi Deus imperat Josue, ut urbis Hai habitatoribus
Israelitarum hostibus ponat insidias, ibi: Pone insidias
urbis post eam. Surrexitque Josue, & omnis exercitus
bellatorum cum eo... præcepitque eis dicens: Ponite
insidias post civitatem, nec longius recedatis... Nobis
ergo fugientibus, & illis persequentibus consurgetis de
insidiis, & vastabitis civitatem... Insidiæ, quæ la-
tebant, surrexerunt confestim: & pergentes ad civita-
tem ceperunt, & succenderunt eam.

Secundo possunt licite belli Duces in bello justo, fer-
ro, & igne vastare terras hostiles, oppida, agros, occu-
pare hostium bona immobilia, bonisque suis spoliare quos-

vis nocentes, & etiam totam urbem deprædandam militi-
bus tradere; ut patet ex allato exemplo Josue; & est
communis Doctorum, qui tamen dicunt debere servare
modum justitiæ vindicativæ, ut pœnæ non excedant quan-
tatem injuriæ, ut scilicet tantum occupent, vel vastent
Duces juste bellantes, quantum requiritur ad recupera-
tiones juris, & possessionis ablatae ad refundendos sum-
tus belli, æstimatis etiam periculis, laboribus aliisque in-
commodis, & pœna, vel vindicta debita pro qualitate,
& proportione injuriæ.

Tertio quamvis innocentes per se, & directe occide-
re numquam liceat, quia est intrinsece malum, juxta il-
lud Exod. 22. num. 7. *Insontem, & justum non occides.*
Possunt tamen belli Duces indirecte, & per accidens eos
licite occidere, quatenus victoria aliter obtineri non pos-
sit, quam v. gr. per subversionem civitatis, aut submer-
sionem navis: in qua innocentes cum nocentibus pereunt;
concesso enim fine principali, conceduntur omnia ad il-
lum finem obtinendum necessaria. Et hac ratione per ac-
cidens licitum est auferre naves, arma, pecunias, com-
meatum, equos, aliaque animalia, & devastare agros e-
tiam innocentum, & ecclesiasticorum, qui non sunt par-
tes reipublicæ hostilis nocentes, si probabilis timor sit,
quod injusti hostes iis ad resistendum usuri sint. Trans-
acto tamen bello, nisi ea bona fide in ipsum usum justis
belli absumta sint, omni jure ablata illa restitui debent
talibus innocentibus propriæ reipublicæ innocentis. Si au-
tem innocentes sint pars reipublicæ hostilis, & finis belli
obtineri non possit, possunt etiam per se spoliari talibus
bonis absque onere restitutionis, quia, cum sint pars rei-
publicæ, possunt propter hujus delicta puniri in iis bonis,
quæ subsunt reipublicæ dominio.

Quarto possunt belli Duces juste bellantes sine pec-
cato devastare agros, vineas, &c. tributa imponere, &
surripere pecunias, & alia bona etiam innocentibus sub-
ditis Regis hostilis, licet ipse solus Rex deliquerit, vel
injuriam intulerit, quia scilicet sic opus est ad diminuen-
das vires partis adversæ, cum alio modo justa vindicta
sumi, & debita satisfactio obtineri non potest à Rege
nocente, in cujus odium affliguntur subditi. In tali tamen
casu Rex ille nocens, qui causam damni inferendi subdi-
tis dedit, ipsis ad omnium compensationem in conscien-
tia obligatur omni jure: *Communis sententia, sed neque
particularis praxis.*

Quinto licet per se non possint diripi, nec occupari
bona ecclesiæ, & personarum ecclesiasticarum, ex cap.
Innovamus 2. de tregua, & pace. Possunt tamen belli
Duces subripere victualia, & bona intra ecclesias depo-
sita ab hostibus, & per accidens aliquando comburere,
etiam ecclesias, & hostes ab iis extrahere, in iis spoliare,
& occidere, si v. gr. ecclesia tamquam castro ad pugnan-
dum utantur. Silvester verb. Bellum, num. 11. Mendo in
epitom. num. 7. Bonacina de contractibus D. 2. quæst. ul-
tim. sect. 1. punct. ult. §. 3. & alii passim.

Belli Duces, aliique officiales non possunt primo sine
peccato ratione stipendii sibi dimidiati aut male antehac
persoluti, postea in lustratione militum ficta nomina con-
scribere, ut suppleatur stipendium, quia est contra regu-
las compensationis ob maximum, & evidens damnum rei-
publicæ, quæ inde periclitari posset. Nec licet compen-
satio, si fieri debeat cum fallaciâ, & falsitate. Et à for-
tiori nequeunt ficta militum nomina conscribere officiales,
qui integrum suum stipendium recipiunt; si id faciant,
peccant mortaliter, & tenentur ad restitutionem, nisi
eos excuset indulgentia, & conniventia Regis; Arsde-
kin. tom. 2. part. 4. tract. 6. quæst. 1. Sporer tract. 5. in
præcept. decalog. cap. 2. sect. 2. num. 125. Foelix Potes-
tas, La-Croix, & alii passim.

Secundo non possunt officiales sibi arrogare, & reti-
nere stipendium debitum militibus defunctis, sicuti nec
principes sibi retinere stipendia debita officialibus defunc-
tis, quia jus ad talia stipendia devolvitur ad hæredes, si-
cuti aliæ actiones, & credita defunctorum, nec apparet
unde jus officialibus, & respective principibus possit com-
petere, nisi dantes nomen militiæ videantur in hoc con-
sensisse; quod tamen non est præsumendum. Arsdekin
loc. cit. quæst. 2. La-Croix lib. 3. part. 1. art. 2. n. 879.
& alii.

17 Tertio peccant mortaliter belli Duces, si disciplinam militarem servare intermittant, milites ab injustis rapinis, prædis, stupris, aliisque flagitiis condignis pœnis non coerceant, & indigne obligationem restitutionis contrahunt, cum ex justitia obligati sint ad ejusmodi damna impedienda in quantum possunt. *Communis.*

18 Quarto peccant belli Duces, & tenentur ad restitutionem, si dissimulent qua via velint exercitum ducere, ut sic à diversis oppidis transitum redimentibus pecunias accipiant, quia uno tantum loco debetur eis transitus, nec possunt ipsi illum venalem facere, aut pro libito hos præ illis gravare, neque princeps ipse hoc concedere potest cum tanto reipublicæ detrimento. Molina, Bonacina, Dicastill. Coninch, Arsdekin *loc. citat. quest. 3.* & alii passim.

19 Quinto similiter peccant commissarii, aliique ministri, & tenentur ad restitutionem, si aliqua oppida militibus, victuariis, aliisque oneribus plus æquo onerent, aut ab aliis, qui se redimunt, pecuniam accipiant, ne eo milites imponant, aut ne filios juste designatos pro militibus recipiant, unde alii incolæ plus graventur, quam necesse sit, aut è contra uni militi plura dent chirographa ad diversas domos, aut plures fide pro militibus præstant, ut sic à pluribus se redimentibus, pecuniam recipiant. *Arsdekin loc. cit. quest. 6. Molina tom. 2. tract. 2. disput. 117. Petr. Navarr. lib. 2. cap. 3. num. 285. Diana, & alii passim,* quia tenentur justitiam distributivam servare, ut æque quantum fieri potest, loca, & familiæ graventur, tunc autem ob pecuniam ab aliis receptam, magis reliqua loca graventur, quod ut omnibus patet, est injustum, nisi pecuniam illam in gravatorum levamen impendant.

20 Sexto peccant belli Duces, & ad restitutionem tenentur, si partem stipendii militibus debiti sibi retineant, & exinde permittant militibus à rusticis, quæ sibi necessaria sunt, extorquere injustis prædationibus & vexationibus. *Communis.*

21 Septimo peccant belli Duces, commissarii, aliique ministri, si comæatum, vel victualia debita non administrent, aut negligendo curam victualium advehendorum, & hujusmodi, aut præstando minori quantitate quam necesse vel præscriptum sit, aut minori pretio, quam præscribitur, aut victualia corrupta ministrando, unde morbi, vel alia pericula oriantur *DD. communiter.*

22 Octavo peccant commissarii, qui capitaneis rogantibus annotant plures milites quam habeant, & tenentur ipsi ad restitutionem, si capitanei deficiant; cooperantur enim ad grave damnum reipublicæ, quæ defectu necessariorum militum, pro quibus stipendia solvit, posset, ut dictum est, periclitari. *La-Croix loc. cit. num. 876. Arsdekin, & alii.*

23 Nono non possunt belli Duces molestare Presbyteros, Monachos, Conversos, Peregrinos, Mercatores, Rusticos, Euntes, & Redeuntes, in agricultura existentes, & animalia, quibus arant, & semina portant ad agrum, textu expresso, *in cap. Innovamus 2. de tregua, & pace,* his præcis verbis: *Innovamus, ut Presbyteri, Monachi, Conversi, Peregrini, Mercatores, Rustici, Euntes, & Redeuntes, & in agricultura existentes, & animalia, quibus arant, & semina portant ad agrum, congrua securitate lætentur.* Verum hic Canon, sicuti alius *cap. Treguas 2. hoc titulo,* ubi bellare prohibetur à quarta feria post occasum solis usque ad secundam feriam in ortu solis, ab Adventu Domini usque ad octavam Epiphaniæ, & à Septuagesima usque ad octavam Paschæ, non videtur usu receptus, ut notant Gloss. Panormit. Engel, & alii *ibidem;* quis enim hosti, nec pontificia, nec cæsarea statuta curanti legem præfigat? quando inter arma silere leges satis experientia testatur?

☉ Fuit hoc in usu, & sub pœna etiam excommunicationis cautum, seculis barbaricis: Vide Murator. *Ann. Ital. ac in Antiq. Ital. & alios Historicos.* ☉

24 Milites in bello justo possunt primo auctoritate Principis, vel Ducis belli licite facere ea omnia, quæ sunt necessaria, vel utilia ad consequendum finem justii belli puta ad consequendam justam victoriam, & recuperationem rei injuste ablatae, vel ad juste vindicandam injuriam Principi, vel reipublicæ indebite illatam; & sic ex

mandato, & expressa, vel tacita voluntate Principis, vel Ducis belli possunt licite procedere ad vastationes, spoliationes, prædationes, carcerationes, & cædes partis hostilis. *Communis.*

Secundo milites subditi, & alii ante bellum jam conducti præcipiente Principe possunt licite militare, & ad supradicta omnia procedere, etiamsi dubii sint de justitia belli. Dummodo eis certo non constet, causam esse injustam; textu expresso *in citat. cap. Quid culpatur 4. caus. 23. quest. 1.* Milites tamen liberi, & extranei, quamvis secundum aliquos possunt etiam ipsi licite militare in bello dubio, probabilior tamen, & communior sententia est, quod teneantur prius inquirere de justitia belli, cui sponte se dare volunt, & postea saltem probabile formare judicium, bellum esse justum, quia tales milites nulla cogente, & excusante necessitate obediendi, omnino voluntarie se exponunt periculo gravissimæ injuriæ cum maximo damno inferendæ; adeoque mortaliter peccant; & colligitur *ex citat. cap. Quid culpatur,* quia tota ratio excusans à peccato in bello militem subditum, seu jam conductum, est ejus obligatio obediendi, & potestas in Principes imperandi, ibi: *Recte potest illo jubente bellare ita ut fortasse reum faciant Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem ostendat ordo serviendi,* quod non verificatur in milite libero, & extraneo. Sic Cajetan. *verb. Bellum. Gabriel. concl. 4. Major. §. Istis notatis. Sylvester verb. Bellum 1. quest. 9. Molina disp. 144. Lugo disp. 18. de just. sect. 1. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 8. Vasquez, Sanchez, Azorius, Malder. & alii plurimi.*

Tertio milites possunt licite uti pabulatione in terra hostili, non autem in amica, si pabula sufficientia advehantur, aut possint emi, quia nec jus naturæ, nec Principis auctoritas hic suffragatur; nec plus juris habet miles ad aliena pascua, quam ad alienum panem, *Lessius verb. Bellum cas. 4. Arsdekin, La-Croix, Fœlix, & alii.* Si vero pabula sufficientia non advehantur, & ob inopiam emi non possint, tunc pabula fiunt communia ratione necessitatis; immo non desunt Doctores existimantes ex communi consuetudine, quando pro utilitate provincie bellum geritur, licitam esse pabulationem, in quantum hoc onus sit commune, & compensetur emolumentis perceptis, & percipiendis, ut refert *Arsdekin tom. 2. part. 2. tract. 6. quest. 7. & probabiliter tenet La-Croix lib. 3. part. 1. art. 3. num. 883.* Ipse tamen *Arsdekin* cum aliis dicit, tunc esse licitam pabulationem ratione extremæ necessitatis, quia omnia fiunt communia, sed cum onere, quod cum primum poterit, fiat compensatio illi, qui enorme damnum est passus; sed quando hæc erunt?

Quarto milites capti in bello etiam ex parte capientium justo, nisi adsit specialis promissio, possunt licite fugere, nam Jure gentium introductum esse videtur, ut capti juste ab hostibus, si fugendo ad suos perveniant, libertatem consequantur: *Id enim jus postliminii est; leg. In bello, leg. Nihil interest, ff. de captivis, & §. Item ea, quæ ex hostibus, instit. de rerum divisione.* Capti vero in bello ex parte capientium injusto (seclusa speciali permanendi promissione juramento firmata) & fugere, & bona hostium secum auferre possunt; *Molina tract. 2. tom. 3. poster. disp. 692. conclus. 1. Layman loc. citat. num. 16. & alii passim.* Est tamen advertendum, quod capti in bello justo, si fugiant, non possunt dominis insequentibus vi resistere. E contra vero capti injusto possunt vi resistere insequentibus. *DD. communiter.*

Quinto milites possunt licite sibi retinere bona mobilia ab hostibus accepta in bello justo, quia mobilia ab hostibus capta Jure gentium fiunt militum capientium; *leg. Si quid bello, ff. de captivis, & §. Item ea, instit. de rerum divisione,* ubi sic præcise habetur: *Quæ ab hostibus capimus, Jure gentium statim nostra fiunt.* Esset tamen omnimode observanda, si quæ alicubi vigeret lex particularis, vel consuetudo, ut spolia omnia, & prædæ in communi reponantur, & singulis æqualiter dividantur, juxta illud Davidis Regis edictum *1. Reg. c. 30. num. 24. Æqua pars erit descendens ad prælium, & remanentis ad sarcinas, & similiter dividunt,* vel pro cujusque meritis, ac dignitate distribuantur *juxta cap. Jus militare est 10. dist. 1. ibi: Jus militare est . . . prædæ*

36 *recisio, & pro personarum qualitatibus, & laboribus* *justa divisio.* Immo, quæ occupantur, quatenus justam damni compensationem, vel pro injuria satisfactionem non excedunt, spectant omnino ad Principem; *leg. Si captivus, §. 1. ff. de captivis.*

37 Milites non possunt primo militare sola avaritia, atque cupiditate prædæ, & non motivo justitiæ, & sic facientes peccant mortaliter, *cap. Militare 5. caus. 23. q. 1. ubi ex verbis S. Augustini sic dicitur: Militare non est delictum, sed propter prædam militare peccatum est.*

38 Secundo non possunt licite milites sive subditi, sive alieni, scienter, & voluntarie militare in bello patenter injusto, cum non liceat cooperari malo cognito, & manifesto. Adeoque nequeunt absolvi, nisi velint, quamprimum commode poterunt, curare dimissionem; & interim quamdiu ex bello sine gravi incommodo, & periculo recedere nequeunt, aut à Principe subditi in bello manifeste injusto coguntur bellare, procurent, quantum sine periculo æquali possunt, abstinere ab actibus hostilitatis, uti præda, cæde, & similibus. *Communis.*

40 Tertio non possunt milites sine gravi peccato, & onere restitutionis homines innocentes, per quorum terras non hostiles transeunt, vel apud quos hospitantur, insolitis atque indebitis exactionibus gravare, neque aliquid ab iis extorquere præter ea, quæ ex constitutione Principis ipsis debent subministrare; tenentur enim ipsi esse contenti stipendiis suis, juxta illud S. Joannis Baptistæ *Luc. 3. num. 14. & citat. cap. Militare 5. caus. 23. q. 1. ibi: Item interrogaverunt Joannem milites dicentes, quid faciemus & nos? ait illis: Neminem conculcatis, neque calumniam faciatis, sed estote contenti stipendiis vestris.*

41 Quarto non possunt milites à justo bello deficere, & mortaliter peccant, si in pugna non consistent, & si, nisi palam desperata victoria, fugiant, aliisque timorem incutiant; *leg. Omne delictum, ff. de re militari, & secundum canones, ut notat Glossa in cap. Jus militare 10. dist. 1. verb. Deseratur, Qui fugit in bello publico, infamis est, & cap. Infames 6. quest. 1.*

42 Quinto non possunt milites sine gravi peccato stationem deserere, sed debent ipsam servare, & arcem sibi commissam defendere, etiam cum periculo certo vitæ, quamdiu spes defendendi superest, alioquin capite plectuntur; *leg. 3. ff. ad legem Juliam Majest. & quod hæc desertio sit enorme flagitium, habetur expresse in citat. cap. Jus militare 10. dist. 1. ibi: Jus militare est. . . . Item flagitii militaris, si locus deseratur.*

43 Sexto non possunt milites sine gravi culpa transgredi seria mandata suorum superiorum in iis, quæ spectant ad justum bellum, & rem militarem, nec sine ipsorum consensu, aut facultate, possunt à castris, vel exercitu discedere; quia tali pacto à belli Ducibus, & Præfectis conductis censentur milites, ut ipsis in omnibus iis, quæ licite ad Regis placitum faciunt, obediant, & inserviant pro toto convento tempore sine ulla libertate discedendi; taliter quod si à re militari aufugiant, hujusmodi fugæ, seu desertionis delicto, sit merito capitalis sententia decreta; *leg. Omne delictum, §. Qui in acie, ff. de re militari, & leg. 3. ff. ad leg. Juliam Majestatis.*

(Circa præcedentes articulos, utpote fere conveniunt leges in tit. 23. 24. 26. 28. & 29. part. 2. insertæ, iidem recognoscantur. In primo de bellis agitur: quid sit bellum: quot ejus species: quæ ratione est faciendum: quibus rebus prævenire se debet, qui id est initurus: sunt quales duces eligendi: prævidenda ab istis, & timenda: inimicorum secreta investiganda, propriaque celanda: insignia quæ circumferenda ab exercituum Præfectis: acies quibus modis efformandæ, & iterfaciendæ: si oppidum obsidetur, quæ servanda: quæ expugnationes antiquo tempore observatæ: diversa præliorum genera secundum hispanica nomina: & insidiæ, quibus utendum, hæc omnia demonstrantur. In secundo signatur quam maris, & ventorum cognitionem scire debent bellum per mare intendentes: quæ personæ, res, & arma necessaria: navium formæ; in tertio distributio prædarum proponitur: ab istis est cavendum donec prælium fuerit devictum: cupiditas divitiarum est fugienda: Vide sup. in verb. Avaritia: Quæ pars ad regni supremum caput pertineat:

ad speculatores, excubias, & exploratores: quod discrimen inter maritima, & prælia terrestria. In quarto duodecim ponuntur criminum genera, quæ in rebus bellicis à militibus fiunt: quibus pœnis puniri debent: qui secreta hostibus non celat, si ad eos transfugerit, veniens cum eis adversus patricos: præfecto obedientiam non præstans, prætendens inter milites discordiam, mutuo se ferientes, & occidentes: furantes, & raptores, justitiæ non auxiliantes, & conventiones frangentes, sunt præcipua illa crimina committentes. In quinto denique titulo scilicet 29. de captivis tractatur: qui sint, quæ differentia inter eos, & vinculis addictos: quomodo sunt redimendi, & quibus rationibus: servandæ sunt eorum bona: nullo tempore præscribuntur: quæ facultas eisdem supersit circa testamenti faciionem: filii eorum quæ privilegia, & usus bonorum: si recte quæ in prædictis titulis inseruntur, & determinantur, cum doctrina Auctoris conferuntur, plura quam ab eo exponuntur, in cognitionem venient.)

ARTICULUS IV.

Bellum quoad Clericos omnes, sive Seculares, sive Regulares.

SUMMARIUM.

- 1 CLERICIS omnibus, sive secularibus, sive regularibus est jure ecclesiastico prohibitum propria manu pugnare.
- 2 Potest tamen Pontifex concedere Clericis facultatem manu propria pugnandi in bello justo, maxime contra infideles.
- 3 Qua licentia expresse concessa, omne etiam irregularitatis incurrendæ periculum tollitur.
- 4 Clerici possunt in bello justo cum legitima sui superioris facultate assistere tamquam Capellani, ut militibus sacramenta ministrent.
- 5 Quinimmo possunt Clerici aliis justum bellum suadere.
- 6 Insuper possunt Clerici invocare principes seculares in subsidium ad bellandum contra infideles, & hæreticos in defensionem ecclesiæ.
- 7 Clerici habentes jurisdictionem temporalem, nedum possunt pro tuendis juribus suæ ecclesiæ vocare in auxilium principes seculares, sed etiam possunt bellum legitima cum auctoritate indicare, exercitum conscribere, & arma ad pugnandum militibus præbere.
- 8 Non debent tamen esse ipsi personaliter præfecti, aut ductores exercitus.
- 9 Clerici, & Religiosi, qui non pugnandi, sed spiritualiter adjuvandi causa bello justo intersunt, spolia hostium non minus, quam alii milites accipere, & retinere possunt, nisi de contraria principis, aut supremi ducis voluntate constet.
- 10 Clerici omnes, & religiosi urgente magna necessitate defendendi urbem, licet non possint propria manu pugnare, possunt tamen mœnia, & portas urbis custodire.
- 11 Immo ad id in repentino bello tenentur.

CLERICIS omnibus sive secularibus, sive regularibus, est jure ecclesiastico prohibitum propria manu pugnare; habetur expresse ex Concil. *Apostol. cap. 82.* ubi sic præcise dicitur: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui militiæ vacaverit, & simul utrumque retinere voluerit, tam officium Romanum, quam functionem Sacerdotalem, deponatur. Quæ enim Cæsaris sunt, Cæsari, & quæ Dei, Deo;* & sumitur ex *cap. Clericum 5. & capit. De his Clericis 36. dist. 10. capit. Eos qui 3. caus. 20. quest. 3. capit. Quicumque Clericus 4. cap. Clerici qui 5. & cap. Quicumque ex Clero 6. caus. 33. quest. 8. capit. Ex multa 9. de voto, §. De Clericis, & cap. Quod in dubiis 5. de pœnis.* Indecens enim est, ut qui spirituali militiæ se tradiderunt, arma seu negotia secularia pertractent, juxta illud *Apostoli epist. 2. ad Timoth. cap. 2. n. 4. Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus*

- Signanter dicitur esse eis prohibitum pugnare *Jure ecclesiastico*, & non naturali, ut intelligatur, posse Summum Pontificem super hoc dispensare, & concedere Clerico facultatem manu propria pugnandi in bello justo, ut patet in tot Cruciatis, & bellis sacris; González *in cap. Petitione num. 7. in fin. de homicidio, Diana part. 10. tract. 2. resolut. 3. Theophil. de Religioso loricato Apod. 10. §. 3. Bonacina de censuris disp. 7. quæst. 4. num. 12. Petra in constit. unica Gregor. VIII. sect. 1. num. 14.*
- 3 Quæ licentia expresse concessa, omne etiam irregularitatis incurrendæ periculum à tali Clerico auferre præsumitur, ut docet Silv. *verb. Homicidium 3. cap. 5. Covarr. in Clem. Si furiosus, part. 2. §. 3. num. 2. Bonacina loc. cit. punct. 4. Molina disp. 108. Avila quæst. 7. de censuris, disp. 6. sect. 3. dub. 2. conclus. 2. Layman. lib. 2. tract. 3. capit. 12. num. 16. Petra loc. cit. num. 15. & alii passim.*
- 4 Signanter etiam dicitur *propria manu*, ut intelligatur, quod licet non possit propria manu pugnare, possunt tamen in bello justo cum legitima sui superioris facultate assistere tamquam Capellani, ut militibus sacramenta ministrent, ejusque in morte assistant; *cap. Ex multa 9. de voto, §. De Clericis, & possunt generatim milites hortari ad strenue pugnandum; cap. Igitur 7. cap. Omni tempore 9. cap. Hortatu 10. cap. Ut pridem 17. caus. 23. q. 8. & Gratian. in cap. Quicumque ex Clero 6. cit. caus. 23. quæst. 6. verb. Casus, ubi sic præcise ait: Clerici sua manu non valent arma recipere, sed alios possunt hortari pro tuitione oppressorum, & pro oppugnatione inimicorum Dei, & Gloss. in cap. Quod in dubiis 5. de pœnis, ubi monet, cum ibi Innocentius III. sub pœna depositionis Sacerdotibus prohibet, ne alios ad pugnandum incitent, intelligendum esse in bello injusto, ibi: Incitant in bello injusto, secus si esset justum, quia tunc licitum est hortari. (Vid. verb. Capellanus militum.)*
- 5 Quinimmo possunt Clerici aliis justum bellum suadere; desumitur *ex c. Omni tempore 9. & c. Hortatu 10.*
- 6 & *c. Ut pridem 17. caus. 23. q. 8.* Insuper possunt Clerici invocare Principes seculares in subsidium ad bellandum contra infideles, & hæreticos in defensionem ecclesiæ; (*1. 5. t. 5. p. 1.*) *cap. Maximianus 2. caus. 22. q. 3. ubi ex epist. 50. S. Augustini ad Bonifacium ostenditur, quod ecclesia recte potest postulare auxilium à Principibus secularibus, ut injuria repellatur; & hoc ibi probatur duobus exemplis, scilicet Maximiani Episcopi Vagiensis, & Apostoli Pauli. Et si Clerici jurisdictionem habeant temporalem, ut plures sunt Episcopi, & Abbates præcipue in Germania, nedum possunt pro tuendis juribus suæ ecclesiæ vocare in auxilium Principes seculares, sed etiam possunt bellum legitima cum auctoritate indicere, exercitum conscribere, ducem belli præficere, & arma ad pugnandum militibus præbere. Desumitur *ex cap. Episcopus 3. Ne Clerici, vel Monachi in 6. Quamvis exercitus præfecti, aut Ductores ipsi personaliter esse non debeant, ex c. Sententiam 9. Ne Clerici, vel Monachi, ibi: Nullus quoque Clericus ruptuariis, vel balistariis, aut hujusmodi viris sanguinum præponatur.**
- 9 Clerici, & Religiosi, qui non pugnandi, sed spiritualiter adjuvandi causa bello justo intersunt, spolia hostium non minus, quam alii milites accipere, & retinere possunt, nisi de contraria Principis, aut supremi ducis belli voluntate constet; & ratio est, quia tales Clerici, & Religiosi sunt exercitui satis utiles, immo & sunt pars ejusdem exercitus, ac patiuntur pericula, & incommoda cum aliis, adeoque æquum est, ut etiam cum aliis participent commoda & utilitates; *Molina disput. 108. prope finem, Layman lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 20. Dicastill. num. 490. La-Croix lib. 3. part. 1. num. 884. &*
- 10 alii. Clerici omnes, & Religiosi urgente magna necessitate defendendi urbem, licet non possint, ut supra dictum est, propria manu pugnare, possunt tamen mœnia,
- 11 portas urbis custodire. Immo ad id in repentino bello tententur; *Fœlix Potestas tom. 1. part. 4. num. 2323. & desumitur *ex cap. Pervenit 2. de immunit. eccles. ubi sic præcise dicitur: »Fraternitas tua nullum per nostræ vel »ecclesiæ suæ nomen, aut alio modo excusari à muro- »rum vigiliis patiatur, sed omnes ad hoc generaliter com- »pellantur. Quatenus cunctis vigilantibus melius valeat »civitatis custodia procurari.« (Vide add. nov. hisp. in fin. sup. verb. Arma.)**

ARTICULUS V.

Quoad irregularitatem, quæ ratione belli incurritur, vel non.

SUMMARIUM.

- 1 **I**n bello aliquem occidentes, vel mutilantes sive sint Clerici, sive Laici, incurrunt irregularitatem.
- 2 Etiam si bellum esset defensivum contra quoscumque, Clerici, & Laici aliquem occidentes, vel mutilantes, fiunt irregulares.
- 3 Et etiam si bellum esset contra infideles, & hæreticos pro defensione patriæ.
- 4 Et de facto fuit concessa facultas à Pontifice Nuncio Portugalliæ, ut dispensaret cum ecclesiasticis, qui in casu inevitabilis necessitatis infideles, seu hæreticos defendendo patriam occiderunt vel mutilarunt.
- 5 Et tanto magis evadunt irregulares Clerici, & Laici aliquem occidentes, seu militantes in bello aggressivo, quantumvis justo.
- 6 Et per hoc Pius II. dispensavit in irregularitate contracta à Religiosis, & Presbyteris in Africa bellum gerentibus contra Mauros.
- 7 Et sic etiam fuit responsum, & dispensatum in casu cujusdam Canonici.
- 8 Qui fiant irregulares in bello justo vel injusto, ad num. 13.
- 14 Addict. ex aliena manu, ad num. 16.

In bello aliquem occidentes, vel mutilantes, sive sint Clerici, sive Laici, incurrunt irregularitatem; *cap. Si quis per industriam 1. & cap. Petitione 24. de homic. Clem. unic. de homic. cap. Miror 4. & cap. Clericum 5. & capit. Si quis viduam 7. dist. 10. cap. Aliquantos 1. distinct. 51. & capit. Designata sunt 2. eadem distinct. ubi de Laicis specialiter dicitur sic: Designata sunt genera Laicorum, de quibus ad clericatum pervenire non possunt, si quis fidelis militaverit &c.* Etiam si bellum esset defensivum contra quoscumque, Clerici, & Laici aliquem occidentes, vel mutilantes, fiunt irregulares; *cit. capit. Petitione 24. de homicid. cap. De his 36. distinct. 50. Rota part. 2. recent. decis. 3. num. 5. Et etiam si bellum esset contra infideles & hæreticos pro defensione patriæ; cap. Clericum qui Paganum 5. dist. 50. capit. Petitione 24. de homicid. & ut refert Fagnanus in dict. capit. Petitione num. 15. & Petra in constitut. unica Gregor. VIII. sect. 1. num. 12. De facto fuit concessa facultas Pontificio Nuncio Portugaliæ, ut dispensaret cum ecclesiasticis, qui in casu inevitabilis necessitatis infideles, seu hæreticos defendendo patriam occiderunt, vel mutilarunt. Et tanto magis evadunt irregulares Clerici & Laici aliquem occidentes, seu mutilantes in bello aggressivo, quantumvis justo; *cit. capit. Petitione tua 34. de homicid. & cap. Aliquantos 1. cap. Designata sunt, & cap. Si quis 4. dist. 51. Et per hoc Pius II. dispensavit in irregularitate contracta à Religiosis & Presbyteris in Africa bellum gerentibus contra Mauros, ut refert Raynald. num. 82. anno 1459. relat. à Thomass. de benefic. part. 2. lib. 1. cap. 75. num. 11. Et in casu cujusdam Canonici Zagabriensis ecclesiæ, qui ductor quorundam militum, quos juxta solitum, & legem regni Capitulum Zagabriense mittere solet pro patriæ, & fidei defensione, Vexilliferum Turcam necavit, dum æqua velocitate ductus à reliquo exercitu Croatico sejunctus opprimi credebatur, propositis dubiis infrascriptis in Sac. Congreg. Concil. 17. Novembris 1685. in Zagabriens. Primo: An dictus Canonici ex causa præfata factus fuerit irregularis? Secundo: An cum eo sit dispensandum? Tertio: An prædicta dispensandi facultas Episcopo sit concedenda in casibus futuris? Respondit ad primum & secundum affirmative, ad tertium negative.**

In bello manifeste injusto, sive offensivo, sive defensivo, licet pauci mutilentur, seu occidantur, vel etiam unus solus occidatur, vel mutiletur, evadunt Irregulares omnes militantes, quamvis non omnes suis manibus mu-

tilent, seu occidant, quia omnes ad homicidium coope-
rantur, & constituunt unam causam totalem ad eam in-
terneccionem, cum omnes ad invicem se excitent ad illam;
arg. cap. Sicut dignum 6. §. *final. de homicid. cap.* Quod
9 in dubiis §. *de pœnis*, & ibi *Gloss. vers.* Incitant. E con-
tra vero in bello manifesto justo, sive offensivo, sive de-
fensivo evadunt Irregulares solum occidentes, vel muti-
lantes propriis manibus; pugnantes autem, & neminem
occidentes, nec mutilantes, non fiunt Irregulares, licet ab
aliis multi occidantur, vel mutilentur *cit. cap.* Petitio tua
24. *de homic. & cap.* Si quis 4. d. 51. & Doctores com-
muniter. Solummodo autem vulnerantes, vel percutientes,
10 & non occidentes, nec mutilantes, non fiunt Irregulares
ex dict. cap. Petitio tua; ubi non declaratur Irregularis
Pelagius Presbyter, qui pugnando aliquos percussit, &
vulneravit, sed solum respondet ei Honorius III. absti-
nendum esse à ministerio altaris, si de interfectione ali-
cujus illum conscientia remordeat, ibi: »Unde cum pro
»eo quod aliquos percussisti irregularitatem metuas incur-
»risse, mandamus, quatenus si de interfectione cujus-
»quam in illo conflictu tua conscientia te remordet, à
»ministerio altaris abstineas reverenter.« Ob vulneratio-
nem enim & percussorem non reperitur in jure imposi-
ta ulla Irregularitas, adeoque non contrahitur, cum ista
non contrahatur, nisi sit in jure expressa; *cap.* Is qui 18.
11 *de sententia excommun. in 6.*

Clerici, seu Laici pugnantes in bello justo, & occi-
dentes, vel mutilantes inimicos, fiunt Irregulares, non ex
delicto, sicuti pugnantes in bello injusto, sed tantum ex
defectu lenitatis, quia sicuti, qui juste contra aliquem pro-
fert sententiam sanguinis, secuto effectu, Irregularitatem
incurrit, *argum. cap.* Aliquantos 1. *dist. 51. cap.* Sæpe
29. & *cap.* His 30. *caus. 23. quest. 8. cap.* Ex literis 10.
de excessib. Prælator. cap. Clericis 5. & *cap.* Sententiam
9. *Ne Clerici, vel Monachi*, ita qui militat in bello jus-
to, si occidat, vel mutilet; *cap.* Si quis viduam 8. *dist.*
50. *cap.* Aliquantos 1. *dist. 51. & cap.* Petitio tua 24. *de*
12 *homicidio.* Et hanc Irregularitatem ex defectu lenitatis in-
currunt etiam equites hierosolymitani, & alii quicumque
approbati à Sede Apostolica, si in bello etiam contra In-
fideles aliquem necaverint, aut mutilaverint; si enim hæc
Irregularitas incurrat à Judicibus juste condemnanti-
bus reos ad mortem, ex adductis canonibus, eo magis
incurreretur à militibus hierosolymitanis, & aliis consimi-
libus, licet juste & sine culpa ratione justii belli Infide-
les occidant, ut præcise docet Thomassin. *de benefic. p.*
2. *lib. 1. cap. 75. num. 11.* & Petra in *Const. unica Gre-*
gorii VIII. *sect. 1. num. 22.* adeoque debent habere, vel
præventivam, vel subsequentem apostolicam dispensatio-
nem; ut de facto Pius II. dispensavit in Irregularitate
contracta à Religiosis, & Presbyteris in Africa bellum
gerentibus contra Mauros, & ex Sac. Congr. Concil.
decr. fuit esse dispensandum ab Irregularitate Canonicum
Zagabriensem, qui necaverat Vexilliferum Turcam, ut
patet ex adductis supra *num. 6. & 7.* Vide *verb. Irregul.*
13 *art. 1. §.* In bello *sub num. 11.*

(Inspiciantur leges 63. & 64. *tit. 5. p. 1.* in eis ca-
sus, quorum est, vel non permessa Episcopo dispensa-
tio, referuntur: inter hosce, si mors, amissio, & mem-
bri mutilatio evenierit, numeratur; de memoria non ela-
bantur *leg. 13. 14. 15. 16. & 17. tit. 6. p. 1.* In prima,
tripliciter dividitur homicidium, in voluntarium, fortui-
tum, & coactum: In secunda, de primo discutitur: In
tertia, de secundo: In quarta, de tertio: & in quinta
quæritur, affirmativeque responderetur, an fiat irregularis
qui juste occidit, jubet, aut consulit; Consonat *lex 18.*
14 *tit. 9. p. 1.*)

Irregularitas an & quando contrahatur in bello
sive justo, sive injusto, tum à Laicis, tum à Clericis, vi-
de Giballin. *de Irregul. cap. 4. consecr. 7. art. 1. ad 7.*
15 *difficult.* Illud vero hic non omittendum, quod laudatus
Auctor difficult. 2. & 3. improbat opinionem *Auctoris*
nostri num. 8. quod scilicet in bello injusto vel defensivo,
vel offensivo, licet pauci mutilentur, seu occidantur, aut
etiam unus mutiletur vel occidatur, evadant irregulares
omnes milites, quamvis non omnes mutilent vel occi-
dant.

Multæ disputari solent à nuperis præsertim scripto-
16 *FERRAR. BIBLIOTH. TOM. I.*

ribus cum catholicis, tum protestantibus de hoc argu-
mento, liceat ne christiano viro militiæ nomen dare.
Existimant enim è protestantium genere nonnulli nefas
esse homini, qui Christo adhæserit, militare: horum au-
tem quam à vero discrepans sententia sit, multis osten-
dere non vacat, satis sit animadvertere, probatam mili-
tiam Evangelistis fuisse, ut constat ex iis, quæ apud Lu-
cam *cap. 3. v. 14.* leguntur, ubi Joannes militibus ipsum
interrogantibus, quid facere ipsi deberent, respondit: *Ne-*
minem concutiatis, neque calumniam faciatis, & con-
tenti estote stipendiis vestris: quis autem in animum in-
ducat, ut credat, voluisse evangelium Joannis Baptistæ
dictum laudare, si militiam divina lege vetitam existimas-
set? *Actorum cap. 10. v. 1. & seq.* laudat S. Lucas Cen-
turiationem, ac justum, timentemque Deum illum appellat;
non ergo censuit militiam cum pietate pugnare. Deinde
certa atque explorata res est, primis ecclesiæ seculis mag-
nam fuisse Christianorum militum copiam, quos tamen
Episcopi, quibus & religio, & disciplina curæ erat quam
maxime, ab ecclesiæ sinu minime arcebant. Celeberrim-
um sane fuit prodigium illud, quo christiani milites
Marci Aurelii tempore Marcomannico bello detenti oran-
do, obsecrandoque Deum non modo impetrarunt, ut
plueret, cum nullum haberet exercitum aquandi modum,
manifestumque esset periculum, ne legiones universæ pe-
rissent, sed etiam ut hostes icti fulminibus partim interi-
rent, partim dissipati, venirent tandem in potestatem po-
puli romani. Atque ea christianorum militum legio, quo-
rum precibus pluvia impetrata fuit, *fulminatrix* propte-
rea dicta est. Hæc porro luculenter ostendunt, militiæ
nomen dare vetitum christianis non esse viris, neque pri-
morum ecclesiæ seculorum christianis eam probatam fuisse
sententiam, quæ statuit, minime id licere religionis
christianæ cultoribus. Plenissime de hoc argumento dis-
serit Hugo Grotius *lib. 1. de jure belli, & pacis cap. 2.*
Heineccius in prælectionibus in eundem Grotium *lib. 1.*
copiose vero, atque eruditissime more suo P. Thomas Ma-
ria Mamachus Ordinis Prædicatorum Casanatensis Theo-
logus *tom. 1. Originum & Antiquitatum Christianarum*
pag. 363. & seqq. & tom. 3. pag. 303. Apud istos Scrip-
tores argumenta omnia sententiæ negantis militiam cum
christiana pietate pugnare eleganter producta, affirman-
tis vero uberrime ac nervose resultat adinvenies. ¶

BENEDICERE, BENEDICTIO.

ARTICULUS I.

Quoad benedictionis esse, divisionem, & ministerium.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ENEDICERE potest contingere tripliciter, scilicet
enunciative, optative, & imperative.
- 2 Enunciative benedicere quid sit.
- 3 Optative benedicere quid sit.
- 4 Imperative benedicere quid sit.
- 5 Benedictio imperative, de qua erit hic sermo, est
propter meritum sanctitatis, & alia quæ datur à
sacerdote propter meritum Christi alicui instru-
mentaliter applicatum. Et hæc secunda adhuc est
duplex, una scilicet personarum, & alia rerum,
usque ad num. 7.
- 6 Benedictio personarum alia est solemnis, quam in
divinis officiis dant Episcopi &c.
- 7 Hanc solemnem benedictionem in missis, vesperis,
& matutinis pontificaliter celebratis possunt dare
etiam Abbates, & alii Prælati ad id privilegium
habentes.
- 8 Minor tamen ex istis in præsentia superioris, &
majoris nequit benedicere nisi de licentia supe-
rioris.
- 9 Conveniens tamen est, ut major, seu superior ro-
gatus pro benedictione à minori, seu inferiori ipsi
dandam committat.
- 10 Et alia est benedictio personarum simplex, ut illa

quæ datur à Sacerdote in fine missæ, quæ etiam dari nequit à Sacerdote præsentate Episcopo sine permissione ipsius.

- 13 *Benedictio rerum, seu locorum est multiplex v. gr. aquæ, cinerum, agrorum, vinearum &c. & cetera, quæ ad idem pertinent, ad n. 21.*
22 *Supplementa Auctoris inseruntur, ad n. 24.*

- 1 **BENEDICERE** secundum S. Tomam, ut notat Barbosa de jur. eccles. lib. 3. cap. 3. num. 56. potest contingere tripliciter, scilicet *enunciative, optative, & imperative.*
2 *Enunciative benedicere, quod fit laudando, est benedictio, quam Deo tribuimus, cum toties eum benedicimus, & laudamus, juxta illud Psalm. 33. Benedicamus Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Optative benedicere, quod fit aliquod bonum benedicto optando, & precando, juxta illud Psalm. 127. Benedicat tibi Dominus ex Sion, & videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ, & videas filios filiorum tuorum pacem super Israel, est benedictio, quam homo homini dare solet, non laudando solum, sed etiam aliquod bonum adprecando. Imperative benedicere, quod fit imperando, & operando effectus intentos, est benedictio, quam dat solus Deus per se, vel per Ministros suos, & operatur prædictos effectus, & hanc quandoque Deus dedit per seipsum, ut Gen. 1. num. 28. Benedixitque illis Deus, & ait, Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subjicite eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cæli, & universis animantibus, quæ moventur super terram; quandoque vero per suos servos, ut Josue 24. num. 10. Per illum benedixi vobis; & liberavi vos: & sic pluries benedixisse patet in sacris literis; & hodie in ecclesia fidelibus benedicit per Pontifices, & Sacerdotes, & Religiosos viros; & de hac tertia benedictione erit sermo in præsentia. Quæ large sumta, est duplex, una scilicet, quæ datur à puro homine propter meritum sanctitatis, in quo Christus per gratiam inhabitat, sicuti est illa, quæ à sanctis viris peti consuevit; alia est, quæ datur propter meritum Christi alicui instrumentaliter applicatum, & in hac danda requiritur Ordo Sacer, non autem sanctitas necessario: Et hæc benedictio adhuc est duplex, una scilicet personarum, v. gr. *Abbatum, Virginum, Sponsorum, Militum, & etiam populi; & alia rerum, seu locorum, v. g. aquæ, vini, olei, ceræ, cinerum, palmarum, vestium, vasorum, altarium, ecclesiarum, domorum, agrorum, & hujusmodi.*
8 *Benedictio personarum alia est solemnis, quam in divinis officiis dat solus Episcopus in sua diocesi, Archiepiscopus, Patriarcha in tota sua provincia, etiam extra visitationem, & Legati Apostolicæ Sedis in locis suæ legationis, & Romanus Pontifex ubique terrarum, ut notatur in cap. Antiqua 23. de privil. & habetur in Clementina cap. Archiepiscopo 2. de privileg. & excessibus privilegiator. Ugolin. de offic. & potestat. Episcop. cap. 21. §. 2. num. 1. Barbosa de Jure eccles. lib. 3. cap. 3. num. 58. Et hanc solemnem benedictionem in missis, vespere, & matutinis pontificaliter celebratis possunt dare etiam Abbates, & alii Prælati ad id privilegium habentes; cap. Abbates 3. de privilegiis in 6. & Sac. Rit. Congreg. 27. Septemb. 1659. Est tamen circa hoc observandum, quod minor ex istis in præsentia majoris, & superioris nequeat benedicere, nisi de licentia superioris; opus enim est expressa concessione, ut contra regulam juris minor etiam benedicendo possit extendere manum supra majorem, ut colligitur ex cap. Denique 6. dist. 21. cap. Ministrare 3. caus. 29. quæst. 6. & cap. Cum ad celebrandas 65. dist. 1. de consecratione, & ex Apostolo ad Hebræos cap. 7. num. 7. ubi expresse dicit: Sine ulla contradictione quod minus est à meliore benedicitur; & sic expresse statuit pluries Sac. Rit. Congr. ut de Archiepiscopo in præsentia Nuncii 9. Martii 1593. & in præsentia Legati 2. Octobr. 1601. & de Episcopo in præsentia Metropolitanæ 10. Januar. 1609. & 13. Octobr. 1618. & de Abbatibus in præsentia Episcopi, seu Ordinarium 27. Sept. 1659. §. 14. & 20. Julii 1660. in declaratione, & responsione ad ipsum §. 14. Conveniens tamen est, ut major, seu superior rogatus pro benedictione à minori seu inferiori, ipsi dandam remittat, ut populus**

cognoscat dignitatem apostolicam, ut decrevit Sac. Rit. Congr. in Taurin. 9. Martii 1593. *Archiepiscopus debet rogare Nuncium, ut populo benedicat, qui hoc deinde mittat Archiepiscopo, ut populus cognoscat dignitatem apostolicam. Et alia est benedictio personarum simplex, ut illa quæ fit à Sacerdote in fine missæ, quæ etiam à Sacerdote dari nequit præsentate Episcopo sine permissione ipsius; ex allato textu Apostoli ad Hebræos 7. num. 7. & cit. Canonibus: cap. Denique 6. dist. 21. cap. Ministrare 3. caus. 26. quæst. 6. & cap. Cum ad celebrandas 65. dist. 1. de consecrat.*

Benedictio rerum, seu locorum est multiplex, v. gr. aquæ, cinerum, candelarum, palmarum, & olivarum, paramentorum, & utensilium ecclesiæ, ciborum, vestimentorum, & ornamentorum hominum, annuli, coronæ, ensis, pilei, vexilli, & aliarum hujusmodi rerum, sicut etiam locorum, ut domorum, ecclesiarum, vinearum, agrorum, & similium. Et harum benedicendas res, & loca, & ad homines aspergendos, ad fugandos dæmones, atque venialia delicta abluenda, cap. Aquam 16. de consecrat. dist. 3. cap. Aqua de consecr. ecclesiæ, solus Sacerdos ex potestate sui ordinis est adæquatus minister; cap. Perlectis 1. dist. 25. ubi dicitur, ad Presbyterum pertinet benedicere dona Dei: cap. Ecce ergo, verb. Benedicere 6. d. 95. & c. Officium 3. de officio Archipresbyteri. Unde si Diaconus, quamvis jubente Sacerdote, aquam v. gr. benediceret, irrita esset benedictio, quia non facta ab habente auctoritate, & ideo merito in cap. 28. lib. 8. const. Apostol. dicitur: Diaconus non benedicit, neque benedictionem dat, accipit vero ab Episcopo, & Presbytero. Datur autem alia aquæ benedictio, quæ fit à solo Episcopo cum vino, & cinere ad reconciliandam consecratam Ecclesiam, quæ fuerit violata, ac polluta; cap. Proposuiti 4. & cap. Aqua 9. de consecr. ecclesiæ.

Paramenta ecclesiastica, & ornamenta omnia, tam ministrorum, quam altaris sunt per Episcopum benedicenda, cap. Vestimenta 42. de consecrat. dist. 1. itaut simplices Sacerdotes illa benedicere non possint, neque ex delegatione, & permissione Episcopi, nisi ad hoc habeatur speciale privilegium Sedis Apostolicæ, à qua interdum conceditur personis in dignitate ecclesiastica constitutis, dummodo in eis non sit adhibenda Sacra Unctio, vel Oleum Sanctum, quæ ab ipso tantum Episcopo ordinato, & consecrato benedicenda, inungenda, & consecranda sunt, ut censuit Sac. Congr. Rit. in Brixien. 9. Octob. 1610. in Imolen. 14. Novemb. 1615. in Januens. 12. & 14. Maji 1616. in Saonens. 3. Decemb. 1616. in Taurinens. Pistorien. & Tarvisina 2. Maji 1619. in Novariens. 21. Martii 1620. in Tridentina 7. Augusti 1621. & in Caputaquens. 20. Julii 1630. Et de facto hæc facultas benedicendi paramenta, & ecclesiastica ornamenta, & vasa, in quibus non adhibetur Sacra Unctio, fuit concessa diversis Archidiaconis, Decanis, Archipresbyteris, aliisque personis ecclesiasticis à Sac. Rit. Congr. & signanter in Aquilejens. 20. April. 1599. in Elven. 17. Maji 1600. in Lugdunen. 29. Januar. 1605. in Zamoren. 15. Novembr. 1603. in Metens. 18. Novemb. 1606. in Ruthen. 9. Maji 1609. in Augustana 12. April. 1614. & in Gnesnens. 4. Septemb. 1621.

Et hanc facultatem habent omnes Prælati Regulares, scilicet Generales, Provinciales, Guardiani, Priores, aliique omnes Superiores locales quocumque nomine nuncupentur ex amplissimo privilegio Leonis X. in const. incip. Religionis suadet, concessio Minoribus de Observantia, & ex aliis à variis summis Pontificibus concessis aliis Regularibus, ut à Joanne XII. Sixto IV. Innocentio VIII. Eugenio IV. Julio II. Paulo III. Gregorio XIII. & aliis. Cum hac tamen limitatione, ut non possint benedicere paramenta, & ornamenta ecclesiastica, nisi pro usu tantummodo suarum Ecclesiarum ut expresse dicit Leo X. in cit. const. ibi: Pro vestro usu tantum: & pluries declaravit Sac. Congreg. & signanter 24. Augusti 1609. 18. Augusti 1629. & 14. Martii 1642. his verbis; Abbates, Priores, Guardiani, & alii Religionum Prælati, etiam ex Societate Jesu, habentes privilegia benedicendi vestes, sacras, cœmeteria, & similia, dicto privilegio uti non possunt, nisi in iis rebus, in quibus Unctio non adhibetur, & pro servitio dumtaxat monasteriorum, &

„& ecclesiarum propriarum;“ & in decreto circa usum pontificalium Prælati Episcopo inferioribus concessorum à Sacr. Congr. ordinaria habita coram Sanctissimo Domino nostro Alexandro Papa VII. emanato die 27. Septemb. 1659. Ecclesiasticam supellectilem pro servitio dumtaxat suarum ecclesiarum, vel monasteriorum benedicant. Sic etiam Abbates, aliique Prælati habentes privilegium benedicendi calices, patenas, campanas, & similia, in quibus adhibetur Sacra Unctio, possunt tantummodo hæc facere pro usu suarum ecclesiarum ex mox citato decreto circa usum pontificalium num. 10. his verbis. „Reliqua pontificalia extra loca ipsis Abbatibus subiecta, vel pro servitio alienæ ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentia Ordinariorum exercere non valeant, puta campanarum benedictionem, calicum, & similium, in quibus sacra adhibetur Unctio, nec non Minorum Ordinum collationes.“

Alia ad rem vide verb. Vasa Sacra.

* Benedictio antiquitus pro ordinatione accipi solebat; Vide Gozal. in cap. 7. num. 12. de sacrament. non ordinand. qui ita accepta voce hac recte explicat plures Conciliorum canones.

De re benedicta & speciatim campana an pro usu profano inservire possit, vide Frances de eccles. cathedral. cap. 24. num. 98. 101. 168. & seq. (Quæ supra recensentur, conveniunt cum legum decisionibus ex 2. usque ad 16. tit. 5. p. 1.)*

BENEDICTIO EPISCOPALIS IN VIA.

ARTICULUS II.

Quoad eos, qui possunt, vel non, illam impertiri in via, seu itinerando.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ENEDITIONEM in via, seu itinerando, dare potest Episcopus in sua diœcesi, Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha in tota sua provincia, etiam extra visitationem, Legatus, & Nuncius Apostolicæ Sedis in locis suæ Legationis, & Romanus Pontifex ubique terrarum.
- 2 Cum hoc tamen, quod minor ex istis in præsentia majoris, & superioris, nequeat benedicere, nisi de licentia superioris.
- 3 Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha potest etiam populo benedicere in locis exemptis intra ejus provinciam existentibus, etiam extra visitationem.
- 4 Sic etiam potest Episcopus populo benedicere in locis exemptis intra suam diœcesim existentibus.
- 5 Coadjutor Episcopi potest populo benedicere, dum per civitatem incedit, de licentia tamen Episcopi Coadjuti.
- 6 Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha, Nuncius, & Legatus, extra suam provinciam sine speciali privilegio, neque solemniter, neque privatim per viam, & itinerando possunt populo benedicere.
- 7 Nec Episcopus extra suam diœcesim.
- 8 Legato præsentem in civitate Episcopus non potest benedicere populo, sed intra ecclesiam eo absente, vel annuente, potest benedicere.
- 9 Benedicere per vias Abbati non conceditur.
- 10 Immo Abbates, neque possunt per ecclesiam incedentes benedicere populis, quamvis pleno jure subjectis.
- 11 Non nisi Episcopus potest benedicere populo extra actum celebrationis.
- 12 Addit. ex aliena manu, ad num. 14.

BENEDITIONEM in via, seu itinerando dare potest Episcopus in sua diœcesi, Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha in tota sua provincia, etiam extra visitationem, & Legatus Apostolicæ Sedis in locis suæ Legationis, & Romanus Pontifex ubique terrarum, ut notatur in cit. cap. Antiqua 23. de privileg. & habetur in Clementin.

cap. Archiepiscopo 2. de privileg. & excessibus privilegiatorum. Cum hoc tamen quod minor ex istis, in præsentia majoris, & superioris, ut colligitur ex cap. Denique 6. dist. 21. & aliis sacris canonibus, & decretis Sacræ Congregationis adductis supra art. 1. num. 10. & expresse statuit Nicolaus primus in decret. tit. de consuetud. cap. 3. Archiepiscopo Primas, seu Patriarcha potest etiam populo benedicere in locis exemptis intra ejus provinciam existentibus etiam extra visitationem ex cit. Clementin. cap. Archiepiscopo 2. de privileg. & excessibus privilegiator. & Gloss. ibid. verb. Colligo, & decrevit Sacr. Congr. Rit. 13. Julii 1613. & Rota in Nullius, seu Urbinatens. Jurisdictionis, coram Buratto 7. Maji 1618. Sic etiam potest Episcopus populo benedicere in locis exemptis intra suam diœcesim existentibus ex eadem Clementina cap. Archiepiscopo, & Gloss. ibidem. Coadjutor Episcopi potest populo benedicere, dum per civitatem incedit, de licentia tamen Episcopi Coadjuti: Sac. Rit. Congr. 31. Januar. 1591.

Archiepiscopus, Primas, & Patriarcha, Nuncius, & Legatus extra suam provinciam sine speciali privilegio, neque solemniter, neque privatim per viam, & itinerando possunt populo benedicere, arg. cit. Clementin. cap. Archiepiscopo 2. de privileg. & excessibus privilegiator. Nec Episcopus extra suam diœcesim ex Sacr. Cong. Conc. 26. Aprilis 1602. Legato præsentem in civitate, Episcopus non potest benedicere populo, sed intra ecclesiam eo absente, vel annuente, potest benedicere, Sac. Rit. Congr. 2. Octob. 1601. Benedicere per vias Abbati non conceditur: Sac. Rit. Congr. in Nullius Provinciae Burgens. 24. August. 1609. Immo Abbates neque possunt per ecclesiam incedentes benedicere populis, quamvis pleno jure subjectis, ex Sacr. Rit. Congr. in decreto circa usum pontificalium Prælati Episcopo inferioribus concessorum coram Sanctissimo Domino nostro Alexandro VII. edito 27. Septemb. 1659. §. 13. his verbis: „Pontificales benedictiones cum trina crucis productione in missis tantum pontificalibus, nec non vesperis, & matutinis pontificaliter itidem celebratis licere sibi tantum meminerint. Privatim vero populis quamvis pleno jure subjectis, nisi expresse ipsis permissum fuerit, etiam pontificalibus induti per ecclesiam incedentes benedicere non præsumant, & denuo 20. Julii 1660. in declarationem ejusdem decreti his verbis: Ad §. decimum tertium, quo disponitur, ne Abbates extra pontificalia, pontificali more ac trina crucis productione, nec non privatim occurrenti populo, tum pontificaliter induti, etiam per ecclesiam incedentes benedicant, asserentibus Monachis, Abbates in missis privatis hæctenus Episcopali more benedixisse, & pontificalibus præsertim indutos per ecclesiam transeuntes occurrenti populo benedictionem elargiri consuevisse; Sac. Rit. Congr. censuit servandum esse decretum. Non nisi Episcopus potest benedicere populo extra actum celebrationis.“ Sac. Rit. Congr. 25. Maji 1624.

A quo tempore Abbates impetraverint potestatem impertiendi solemnem benedictionem populo, vide apud Van-Espen Jur. Eccles. univers. part. 1. tit. 31. cap. 6. num. 9.

Decretum Sac. Congregationis Rituum ab Auctore allatum num. 10. quo Abbatibus per Ecclesias incedentibus interdicitur benedictionem solemnem populo impertiri, suum habet fundamentum in cap. 3. de privileg. in 6.

Tametsi Abbates solemnem benedictionem impertiri populo possint in ecclesiis sibi pleno jure subjectis, tamen in iis præsentem Episcopo nequeunt eam impertiri. Rationem autem cum Tamburino de Jure Abbat. tom. 1. disp. 21. quæst. 9. assignat Van Espen Jur. Ecclesiast. univers. part. 1. tit. 31. cap. 6. num. 27. Quia minor non debet majorem benedicere.

ARTICULUS III.

Benedictio Episcopi respectu Abbatum, Abbatissarum,
& Monialium.

SUMMARIUM.

- 1 **E**PISCOPUS benedicit Abbates, Abbatissas, & Moniales.
- 2 Abbates, qui petunt benedici, debent recipere benedictionem ab Episcopo, non autem ab aliis Abbatibus alias benedictis.
- 3 Abbates semel benedicti cum usu birreti, si transferantur ad aliam abbatiam cum usu mitræ, non indigent alia benedictione.
- 4 Hæc benedictio dari debet illis diebus, quibus ordines minores conferri possunt.
- 5 Et sine aliquo examine est danda.
- 6 Ista autem benedictio non est de essentia, nec simpliciter necessaria ad hoc, ut Abbates ea, quæ sunt ordinis, & sui officii exercere possint, sed potius videtur esse de solemnitate.
- 7 Abbates Regulares de Jure conferre possunt ordines minores suis subditis, licet non sint benedicti, ad num. 8.
- 9 Abbatissæ, quæ in monasteriis, ubi est consuetudo, ab Episcopo benedicuntur, minores annis quadraginta, & quæ per octo ante professæ non fuerint, eligi, & benedici in Abbatissas prohibentur, quæ non sunt benedicendæ, & quæ Episcopo facultas in clausuræ ingressu, ad num. 14.
- 15 Addit. ex aliena manu.

- 1 **E**PISCOPUS benedicit Abbates, Abbatissas, & Moniales, ut colligitur ex cap. Devotis 11. caus. 20. quæst. 1. & ex cap. Statuimus 1. de supplend. negligent. Prælatorum.
- 2 Abbates enim, qui petunt benedici, debent recipere benedictionem ab Episcopo, non autem ab aliis Abbatibus, alias benedictis; Sac. Rit. Cong. in una Cameracensi 10. Decemb. 1631. Et Abbates semel benedicti cum usu birreti, si transferantur ad aliam Abbatiam cum usu mitræ, non indigent alia benedictione; eadem Sac. Congr. in una Bituntina 25. Februar. 1606. Et hæc benedictio dari debet illis diebus, quibus ordin. minores conferri possunt; Gloss. mox cit. verb. Benedici, & sic dominico die & intra missarum solemnities, ut de virginum benedictione agentes resolvunt Salzed. ad Bernard. cap. 26. vers. Virginum, Piscara in praxi Cærem. lib. 2. cap. 7. num. 1. Tamburin. de jure Abbatiss. disp. 27. quæst. 6. vers. Piscara. Et sine aliquo examine est danda, ut resolvit Innocent. in cap. Statuimus 1. de supplend. negligent. Prælator. & Barbosa de officio & potest. Episcop. part. 2. allegat. 27. num. 13. Ista autem benedictio non est de essentia, nec simpliciter necessaria ad hoc, ut Abbates ea quæ sunt ordinis, & sui officii, exercere possint, sed potius videtur esse de solemnitate, cum etiam Abbates Regulares non benedicti possint libere, & licite facere, & exercere omnia, quæ possunt Abbates benedicti, ut colligitur ex cap. Statuimus 1. de supplend. negligent. Prælator. ubi statuitur, quod si Episcopus tertio requisitus benedocere sine causa renuerit, possit ipse Abbas non expectata benedictione, officium administrare, & ordines conferre; & constat ex pluribus aliis consimilibus pontificiis concessionibus, & præcipuè Eugenii IV. Pii V. Pauli III. Gregorii XIII. & Pauli V. Et expresse declaravit Sac. Congr. Conc. 16. Februar. 1619. quod Abbates Regulares de Jure conferre possint ordines minores suis subditis licet non sint benedicti; quod etiam confirmavit eadem Congr. in una Panormitana die 16. Martii 1747. Vide verb. Abbas num. 4. Et circa hoc observandum, quod signanter fuit statutum à Sac. Rit. Cong. in cit. decreto circa usum pontificalium, edito coram Sanctissimo Alexandro VII. die 27. Septemb. 1659. in cujus §. 10. sic dicitur: »Invitati ad ecclesiam exemptam, »nec in illa pontificalibus uti valeant, nec ii, qui non »fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis ec- »clesiis uti possint privilegio perpetuis Abbatibus, vel

»alias benedictis, indulto.« Vide ipsum decretum per extensum adductum verb. Abbas num. 30. & novissimam constitutionem Bened. XIII. adductam ib. sub n. 18.

Abbatissæ, quæ in monasteriis, ubi est consuetudo, ab Episcopo benedicuntur juxta Clementin. cap. Attendentes 2. de statu Monachorum, minores annis quadraginta, & quæ per octo ante professæ non fuerint, eligi & benedici in Abbatissas prohibentur. Conc. Trid. sess. 25. cap. 7. de Regularibus, & Monialibus. Et anni quadraginta debent esse completi ex Sac. Cong. Conc. in una Neapolitana die 24. Septemb. 1678. Abbatissæ tamen temporales, illæ scilicet, quæ non nisi ad triennium eliguntur, ex ordinatione Gregorii XIII. de anno 1583. die 1. Januarii non sunt Jure benedicendæ, nisi Sancta Sedes Apostolica aliud statuatur expresse, vel servet consuetudo contraria; Quaranta in summa Bullarii verb. Abbatissa in fine. Piasecus in praxi Episcop. part. 1. cap. 2. 3. Miranda in Manuali Prælator. in fine tom. 2. tract. 2. de Sacris Monialibus quæst. 7. art. 7. conclus. unica. Consuetudo benedicendi virgines, seu moniales non amplius est in usu, at eam servandam esse, si alicubi adhuc vigeret, respondit Sac. Cong. Episcop. & Regular. Patriarchæ Venet. 5. Decemb. 1597. Et Benedictus XIII. concessit Indulgentiam plenariam omnibus, & quibuscumque monialibus, velum sacrum, benedictionem, & consecrationem recipientibus; Sic in constit. incip. In supremo edita 6. April. 1728. Et secundum canones non sunt benedicendæ, seu consecrandæ, nisi attingerint vigesimum quintum annum, cap. Placuit 14. & cap. Virgines 15. caus. 20. quæst. 1. Nec pro ipsarum benedictione, seu consecratione potest Episcopus ingredi clausuram monialium, ut colligitur ex Conc. Trid. sess. 25. de Regularibus & Monialibus cap. 5. vers. Ingressi autem, ubi rigorosissime præcipitur, ut nullus Monialium monasteria ingrediatur, nisi in casibus meræ necessitatis, & hic casus non est necessarius pro ingressu, cum possit Episcopus Moniales benedocere, seu consecrare in ecclesia exteriori per fenestram deputatam ad imponendum eisdem velum, ut expresse decrevit Sac. Congr. Conc. in Hieracens. 27. Junii 1627.

& Benedictio Abbatissæ solet dici ordinatio & consecratio; Gonzal. in cap. 13. n. 5. de Accusation.

De ea vero consule, si vacat, Tamburin. de jûr. Abbatiss. disput. 29. per tot. Cellotium de eccles. hierarchia cap. 11. in fn.

ARTICULUS IV.

Benedictio quoad Sponsos.

SUMMARIUM.

- 1 **S**PONSUS, & Sponsa cum nubunt temporibus pro solemnitate nuptiarum non vetitis, sunt in ecclesia benedicendi.
- 2 Tales sponsorum benedictiones, sicuti & prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus damnantes, anathematizantur.
- 3 Talis benedictionis omissio, licet cum fit sine scandalo, & contemtu, non sit peccatum mortale, est tamen saltem peccatum veniale.
- 4 Talem benedictionem debent Sponsi recipere ante consummationem matrimonii.
- 5 Tamen cum Concilium Tridentinum hoc non præcipiat, sed solum hortatur, liberam relinquit voluntatem, & non obligat.
- 6 Hinc sublato scandalo, & contemtu legis ecclesiasticæ non est peccatum mortale consummare matrimonium ante talem benedictionem.
- 7 Et nec etiam veniale peccatum esset differre hanc benedictionem post consummationem, si adesset aliqua justa, & rationalis causa.
- 8 Conjuges non benedicuntur, si ambo, vel alter fuerit benedictus.
- 9 Hoc autem est intelligendum, quando secunda nuptiæ sunt secundæ ex parte viri, & ex parte femine, vel saltem sunt secundæ ex parte femine.
- 10 Si vero virgo contrahat cum viro, qui jam habuerat

rat aliam uxorem, nihilominus nuptiæ benedicuntur.

11 *Consuetudo enim generaliter recepta obtinuit; quod si femina solum nondum fuerit benedicta, possit tunc benedictio solemniter fieri; Quid, si nullus fuerit benedictus: à quo est benedictio faciendâ; & qua pœna est puniendus qui sine venia benedicit, ad num. 21.*

22 *Novæ addit. ex aliena manu, ad 23.*

1 **S**ponsus, & Sponsa cum nubunt temporibus pro solemnitate nuptiarum non vetitis, sunt in ecclesia benedicendi; *cap. Sponsus, & Sponsa 33. dist. 23. cap. Aliter 1. cap. Nullus Fidelis 2. cap. Nostrates 3. & cap. Sponsus 5. caus. 30. q. 5.* Et tales sponzorum benedictiones, sicuti & prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis annis temporibus damnantes, anathematizantur à Conc. Trid. *sess. 24. Canone 11. ibi: Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus suspensionem esse tyrannicam ab Ethnicorum superstitione profectam, aut benedictiones, & alias cœremonias, quibus ecclesia in illis utitur, damnaverit, anathema sit.* Talis benedictionis omissio, licet, cum fit sine scandalo, & contentu, non sit peccatum mortale, est tamen secundum communem Doctorum saltem peccatum veniale; Sanchez *lib. 7. de matrimonio disp. 28. Bonacina q. 4. p. 6. n. 2. Sa, Filiuccius, Henriq. La-Croix, & alii communiter.*

4 Et talem benedictionem debent sponsi recipere ante consummationem matrimonii, prout hortatur Conc. Trid. *sess. 24. de reformat. matrimonii c. 1. ibi: Præterea eadem Sancta Synodus hortatur, ut conjuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem*

5 *domo non cohabitent.* Unde cum Concilium hoc non præcipiat, sed solum hortetur, liberam voluntatem relinquit, & non obligat; *cap. ultim. in fin. dist. 4. Glossa verb. Statuta in cap. de constit. ibid. Abbas num. 9. & Felin.*

6 *num. 20.* Quare peccatum mortale non esse ante ecclesiæ benedictionem matrimonium consummare, sublato scandalo, & contentu legis ecclesiasticæ, maxime si probabile adsit incontinentiæ periculum, resolvunt Navarr. *in Manual. cap. 22. n. 83. Covarruv. de Sponsalib. part. 2. cap. 7. num. 2. Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 12. Bonocina q. 4. p. 6. num. 1. in fine, & num. 4. vers. Rogabis 4. & alii plurimi cum Barbosa de offic. & potest. Episcop. allegat. 32. num. 181.* Et nec etiam veniale peccatum esset differre hanc benedictionem post consummationem, si adesset aliqua justa, & rationabilis causa, uti esset, si aliquis initio Adventus, vel Quadragesimæ contraheret, quia nimis durum esset, & grave periculum incontinentiæ differre consummationem usque ad benedictionem post Epiphaniam, vel post octavam Paschæ faciendam; cum intra talia tempora, licet non prohibeatur contractus matrimonii, aut ejus consummatio, prohibentur tamen nuptiarum solemnitates, ut est benedictio Sponzorum, solemnitas sponsæ in domum Sponsi traductio, & hujusmodi, Concil. Trident. *sess. 24. cap. 10. de reformat. matrimon. (L. 18. tit. 3. p. 4.)*

8 **C**onjuges, *ex cap. Vir autem 3. de secundis nuptiis,* non benedicuntur, si ambo, vel alter fuerit benedictus: *ibi: Vir autem, vel mulier ad bigamiam transiens, non debet à Presbytero benedici, quia cum alia vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet, & rationem dant Doctores ex S. Thoma in 4. dist. 43. q. 3. art. 2. ad secundum,* quia secundum matrimonium, quamvis in se consideratum sit perfectum sacramentum, tamen in ordine ad primum consideratum habet aliquid de defectu sacramenti, quia non habet plenam significationem, cum non sit una unius, sicut est in matrimonio Christi, & ecclesiæ, & ratione hujus defectus à secundis nuptiis subtra-

9 *hitur.* Subdit tamen S. Thomas *loc. cit.* hoc esse intelligendum, quando secundæ nuptiæ sunt secundæ ex parte viri, & ex parte femine, vel saltem sunt secundæ ex parte femine. Si vero virgo contrahat cum viro, qui jam habuerit aliam uxorem, nihilominus nuptiæ benedicuntur; salvatur enim aliquo modo significatio etiam in ordine ad primas nuptias, ut diffuse per eum, *ibi.* Hinc consuetudo generaliter recepta obtinuit, quod si femina solum nondum fuerit benedicta, possit tunc benedictio so-

lemniter fieri, quia ad illam præcipue ex forma benedictionis pro fecunditate dirigitur ipsa benedictio, & nihil in viro intelligitur iterari, S. Thomas, S. Bonaventura, Covarruvias *de sponsalib. part. 2. cap. 8. §. 11. num. 2. Gregor. lib. 2. t. 11. part. 4. Saldez, Genuens. Riccius, & alii cum Barbosa de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 32. num. 184.* Benedicendi sunt conjuges in secundis nuptiis, si neuter ex ipsis fuerit benedictus in primis nuptiis, *arg. cit. cap. Vir autem 3. de secundis nuptiis,* ubi solum prohibentur benedici, si alia vice fuerint benedicti. Et si benedicendi sunt à parochio sponsus, & sponsa, si contractis sponsalibus per verba de futuro, antequam coram parochio, & testibus matrimonium contraxerint, invicem se cognoverint. Sac. Congreg. Concil. *Octobris 1593. ut refert Aldan. d. tit. 3. n. 23.*

Benedictio nubentium fieri debet à proprio parochio, non autem ab alio sacerdote, nisi de ipsius parochi, vel Ordinari licentia, non obstante immemorabili, vel privilegio, ut colligitur *ex cit. cap. Vir autem 3. de secundis nuptiis, ibi: A Presbytero benedici;* idest Presbytero parochiali dumtaxat, ut expresse cautum est decreto Concil. Trid. *sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimon. his præcis verbis: Statuitque benedictionem à proprio parochio fieri, neque à quoquam, nisi ab ipso parochio, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alii sacerdoti concedi posse, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda est, vel privilegio non obstante.* Unde parochus proprius debet recipere elemosynam ratione benedictionis, & non alius. Sac. Congr. Rit. *in Acheruntin. 23. Januarii 1602.* Et hæc nuptialis benedictio de Jure potest dari à parochio utriuslibet sponsi; uterque enim est proprius, & eodem tenore, & eadem clausula præcipitur à Tridentino *sess. 24. de reformat. matrim. cap. 1. ut proprius parochus intersit matrimonio, & ut benedictionem conferat;* unde cum ex communi ad illud sufficiat parochus utriuslibet contrahentis, sufficiet etiam ad hanc benedictionem conferendam; *Cened. ad Decretal. collect. 31. num. 8. Sanch. lib. 7. disp. 82. num. 4. Gutierrez de matrim. cap. 106. num. 8. & 9. Bonac. q. 4. p. 6. num. 3. Barbosa de offic. & potest. Episcop. part. 2. allegat. 32. numer. 185. Armendariz, Gobat, & alii fere communiter contra paucos, qui dicunt hanc benedictionem fieri debere à parochio sponsæ, quæ vere consuetudo ubi legitima, & pacifica adsit, est observanda, ut de facto fere ubique observatur. Si vero statim à parochia, ubi contraxerunt, abirent ad aliam, deberent ab hoc ultimo parochio benedici, quia hic solus jam est proprius, sicuti etiam si mulier statim post contractum matrimonium traducatur ad domum viri in alia parochia habitantis, quia mulier ad domum viri traducta efficitur de ejus Foro, l. Cum quædam puella, ubi DD. ff. de Jurisdic. omn. Jur. l. Mulieres Cod. de incol. lib. 10. l. fin. §. Idem rescripserunt ff. ad municip. de incol. Et sicut per talem traductionem constituitur parochiana ejusdem ecclesiæ, cujus est maritus, ut per Hostiens. in summa tit. de Parochis §. Quis intelligatur, vers. Sed & uxor, Joann. de Anan. in cap. fin. num. 13. eod. tit. ita desinit esse parochiana illius parochi, in cujus parochia ante traductionem morabatur, quia translatio domicilii subtrahit eam illius jurisdictioni, ex quo sequitur ut parochus mulieris non sit amplius ipsius parochus, Gloss. in cap. final. in verb. Habitatores; per illum text. ubi DD. de Paroch. Fagnan. lib. 4. decret. cap. Vir autem 3. de secundis nuptiis num. 13. Tales autem benedictiones conjugales non possunt nisi inter missarum solemnitas fieri; Sac. Congr. Conc. in Pisuariens. 13. Julii 1638.*

Parochi alieni, alii sacerdotes, sive seculares, sive regulares benedicentes in nuptiis alienos sponzos sine licentia proprii eorundem Parochi, vel Ordinarium, incurrun suspensionem; Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. matrim. cap. 1. ibi: Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos, sive Regularis, sive Secularis, etiamsi id sibi ex privilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius parochiæ sponzos sine illorum parochi licentia, matrimonio conjungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso jure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario ejus parochi, qui matrimonio interesse de-*

bebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absolvatur.

- 19 Et hanc suspensionem esse ab officio & beneficio resolvunt Franc. Molina *de ritu nuptiarum l. 2. disser. 14. num. 9.* Aversa *q. 6. sect. 8. §. ult.* & varii alii; quia dum non restringitur ad alterutram partem, intelligitur de utraque, cum non sit ratio, cur potius intelligatur de una, quam de altera, & in gravibus id regulare est, *ex Gloss. in Clement. Cupientes de pœnis, & cap. Latores, de Clerico excommunicat. ministr. & Gloss. fin. in cap. Pastoralis, de appell. Covarr. de spons. part. 2. cap. 6. in princip. num. 13.* Perez *in l. prima, versic.* Est etiam alia poena *tit. 1. lib. 5. ordinat.* Et hæc poena est imposita soli benedicienti, non autem deputanti alium, qui benedicit per se; regulariter enim poenæ illatæ contra exercentes non extenduntur ad mandantes, & consulentes, nisi exprimatur; & hic à Concilio exprimitur solum benedicens, ibi: *benedicere ausus fuerit*; Aversa *q. 20. sect. 3.* Rosignol. *contract. 15. de matrimon. prænot. 28. num. 8.*
- 20 & alii. Et ad hanc poenam incurrendam requiritur plena scientia, quia Concilium dicit *ausus fuerit*; audacia autem importat ingentem temeritatem, quæ non potest esse cum ignorantia, licet crassa; unde quæcumque ignorantia excusare potest ab incursu illius; Marius Alterius *de censur. tom. 2. disp. 11. cap. 5. vers.* Hoc autem quod dixi, Bonacin. *tom. 3. de suspens. disp. 3. q. 3. p. 5. n. 1.* Rosignol. *loc. cit.* & alii.
- 21 ¶ Benedictio nuptialis unde originem sumserit? Quinam sint ritus in ecclesia recepti benedictionis nuptialis? Et quare in secundis nuptiis non adhibeatur benedictio nuptialis; tum alia ad idem argumentum pertinentia, Vide apud Gonzal. *in cap. 1. per tot. de secund. nupt.* An impendenda matrimoniis Catholicorum cum Hæreticis, consule Bened. XIV. *de Synod. lib. 6. cap. 5. n. 5.* (Vid. *addit. noviss. hisp. verb. Baptismus, & infra verb. Denuntiationes matrimonii.*) ¶
- 22
- 23

ARTICULUS V.

Benedictiones variæ à quibus possint, & debeant fieri.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ENEDICTIO & distributio candelarum, & cinerum, & palmarum regulariter potest fieri in omnibus ecclesiis, tam collegiatis, quam parochialibus, tam secularibus, quam regularibus.
- 2 Benedictio, & distributio candelarum, cinerum, palmarum, & fontis, absente, vel impedito Episcopo, debent fieri ab eo, qui cantaturus est missam.
- 3 Et in ecclesiis regularium, in quibus exerceri consuevit Cura animarum, benedicere cineres, illosque fidelibus distribuere pertinet ad regulares, & non ad parochum.
- 4 Ille idem, qui benedicit cineres, candelas, vel palmas, debet etiam cantare missam sequentem.
- 5 Benedicere ecclesiam novam, vel oratorium, & ecclesiam reconciliare non potest simplex sacerdos sine licentia Sedis Apostolicæ.
- 6 Benedictio autem simplex cœmeterii, & ecclesiæ non consecratæ potest committi presbytero in dignitate ecclesiastica constituto.
- 7 Regulares Superiores, vel alii Sacerdotes in Capitulis Generalibus deputati, possunt benedicere, & reconciliare suas ecclesias, cœmeteria, & oratoria.
- 8 Hoc privilegiûm extenditur etiam ad usum monialium existentium sub regimine regularium.
- 9 Aqua necessaria pro reconciliatione ecclesiæ continet aquam cum sale, cinere, & vino de aliis benedictionibus, & à quo præter parochum possint fieri, ad num. 31.
- 32 Subnectuntur Supplementa auctoris, ad num. 63.
- 64 Novæ addition. ex aliena manu inseruntur, ad num. 69.

1 **B**ENEDICTIO, & distributio candelarum, cinerum, & palmarum regulariter potest fieri in omnibus ecclesiis, tam collegiatis, quam parochialibus, tam secularibus, quam

regularibus; Sac. Congr. Rit. *in Ostien. 28. April. 1607.* Benedictio, & distributio candelarum, cinerum, palmarum, & fontis, absente, vel impedito Episcopo, fiat ab eo, qui cantaturus est missam; Sac. Rit. Congr. 12. *Jun. 1627.* Et in ecclesiis regularium, in quibus exerceri consuevit cura animarum, benedicere cineres, illosque fidelibus distribuere, pertinet ad regulares, non ad parochum; Sac. Congregat. Episcoporum. & Regular. *in Firmana 3. Jul. 1615.* Ille idem, qui benedicit cineres prima die quadragesimæ, vel candelas in festo Purificationis, aut Ramos in Dominica palmarum, debet etiam cantare missam sequentem; Sac. Rit. Congr. 12. *April. 1640.* Benedicere ecclesiam novam, vel oratorium, & ecclesiam reconciliare non potest simplex sacerdos sine licentia Sedis Apostolicæ; Sac. Rit. Congr. *in Placentina 19. Maj. 1607. in respons. ad 10. dubium.* Benedictio autem simplex cœmeterii, & ecclesiæ non consecratæ potest committi presbytero in dignitate ecclesiastica constituto; Sac. Rit. Congr. *in Cameracens. 9. Februar. 1608.*

Regulares superiores, vel alii sacerdotes in capitulis generalibus deputati, possunt benedicere, & reconciliare suas ecclesias, cœmeteria, & oratoria ex variis Summorum Pontificum privilegiis, & signanter ex privilegio concesso minoribus de Observantia à Leone X. in constit. *incip. Religionis* suadet his præcis verbis: »Nos igitur, qui religiosarum personarum vota, per quæ eorum dispendiis obviatur, ac commodis, & profectibus providetur, studio charitatis libenter prosequimur, huiusmodi supplicationibus inclinati &c. ac vestris Ordinibus Generalibus, Provincialibus, Vicariis, & Custodibus, ac Guardianis pro tempore existentibus præfatis, ut omnia, & singula ejusdem Ordinis de Observ. ecclesias, cœmeteria, & capitula, & oratoria ubicumque existentia receptas, & recepta, recipiendas, seu recipienda, ac paramenta, & ornamenta, ac alia quæcumque ad divinum cultum, & usum vestrum necessaria, in quibus chrisma non intervenit, pro vestro usu tantum, solemniter benedictione; ac etiam per Vicarium, seu Guardianos, aut alios ad hoc à vobis in vestris capitulis generalibus provide deputandos, benedicere, ac illos, seu illa, & eorum qualibet sanguinis, seu seminis effusione, seu alias quomodolibet pollutas, seu polluta, quoties opus fuerit, aqua per vos (præsertim in locis, ubi Episcopum aquam benedicientem per duas dietas adire, non poteritis) benedicta reconciliare libere, & licite valeatis, auctoritate apostolica tenore præsentium concedimus, non obstan. &c. « Navar. *in sum. Bull. 2. part. tit. de consecr. eccles. Regul. num. 9.* Ventriglia *tom. 2. annot. 17. §. 2. num. 32.* & alii passim. Et hoc privilegium extenditur, etiam ad usum monialium existentium sub regimine regularium, ut docet Miranda *tom. 3. cap. 40. art. 1. conclus. 2.* & alii. Hic nota, quod aqua necessaria pro reconciliatione ecclesiæ ex pontificali romano jussu Clementis VIII. edito continet aquam cum sale, cinere, & vino. Et quælibet dieta ex Henriquez apud Mirandam *t. 3. q. 39. art. 8. conclus. 3.* & Reiffenstuel *lib. 3. Decret. tit. 40. num. 27. argum. l. 3. Verbor. significat.* continet viginti milliaria. Jesuitis est etiam concessum, ut possint benedicere calices, & altaria in locis, in quibus non adesset Episcopus, qui posset ea benedicere, Paul. III. *const. incip. Licet debitum.* (Vide Breve Sanctitatis D. Clementis XIV. *pag. 99. verb. Alimenta.*)

Regulares non possunt domos benedicere in hebdomada Sancta; Sac. Congreg. Concil. *in una Bononiens. 2. Jul. 1620. in responsion. ad 14. dubium.* An autem possint regulares benedicere mulieres post partum, ad purificationem admittere in propria ecclesia, Lis non parva est inter Doctores. Pro affirmativa stat decretum Sacræ Congreg. Concil. *in dict. Bononiens. 2. Jul. 1620. in responsion. ad 9.* his præcis verbis: *Ad 9. regulares non prohiberi in eorum ecclesiis mulieres post partum ad purificationem admittere.* Nihilominus Pignatell. *tom. 5. consult. 67. num. 17.*, dicit, quod à dicto decreto, quod in nitebatur concordia, & consuetudini præscriptæ, fuit ab eadem Sacra Congregatione recessum *in Antuerpiens. 19. Novembris 1662.* & huic resolutioni famulatur alia novissima Sac. Congregationis Apostolicæ *in Romana Jurium Parochialium 15. Septembris 1695.*, & 23. Januarii

rii 1698. in qua, ut refert Monacell. tom. 1. tit. 10. formul. 18. num. 12. articulo partibus informantibus plene discusso, decisum fuit, proponente Eminentissimo Cardinali Bichio, benedictionem puerperarum spectare private ad parochum S. Nicolai in Carcere ad exclusionem ecclesiæ, & ministrorum hospitalis B. M. Consolationis, & Sac. Congreg. Rit. die 10. Decemb. 1703. in responsion. ad sextum dubium his verbis conceptum: » 6. An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum, & similium, sint de Juribus mere parochialibus; ad sextum, Negative, sed benedictiones mulierum, & fontis baptismalis fieri debere à parochis. « Et iterum non posse regulares in propriis ecclesiis mulieres post partum benedicere, & ad purificationem admittere, declaravit Sac. Congreg. Rit. in Urbis, & Orbis, Jurium parochialium 12. Januar. 1704. Attamen Sac. Congregat. Concil. ad quam potissimum spectat hæc cognitio, in decreto super dubiis propositis in causa Aquen. Jurium parochialium inter Patres Carmelitas & Præpositum loci Incisæ ad 10. dubium conceptum his præcisus verbis: X. An possint in propria ecclesia mulieres post partum benedicere, & ad purificationem admittere? diebus 19. Maj. & 9. Jun. 1708. respondit ad decimam affirmative. Sic præcise habetur in Bullario Clementis XI. decreto tertio inter decreta Sacræ Congregationis Concilii fol. 542. & 543. impressionis romanæ. Unde cum alia decreta supponantur fundata in consuetudine legitime introducta, & præscripta, ubi talis reperitur, est observanda; cap. Cum tanto 11. de consuetudine, & cap. Cum Dilectus 8. ac cap. Cum consuetudinis 9. eod. titul. Et posse mulieres post partum accedere ad quamcumque ecclesiam sive benevisam pro recipienda benedictione, statuit Sac. Congreg. Concil. in Derthonens. 3. Decemb. 1718. & 7. Decemb. 1720.

(Consonant leg. 5. & 6. tit. 2. p. 1. Quem vigorem habeat consuetudo, in additione novissima hispanica vide pag. 213. verb. Archidiaconus, post num. 53. & pag. 225. verb. Archipresbyter, post num. 11. In hac villa madridensi prædicta obtinet consuetudo, nam in qualibet ecclesia, etiam regulari ad purificationem mulieres post partum admittuntur.)

Regulares nequeunt in suis ecclesiis, nisi de licentia Ordinarii, & ex causa publica ab eodem probata exponere solemniter sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, & cum ipso populum benedicere; Sac. Congr. Episcop. & Regular. in Cajetana 25. Octob. 1602. & in Derthonens. 27. Maji 1603. & Sac. Congr. Rit. 16. Februar. 1628. Pro personis vero particularibus exponitur in ostiolo tabernaculi, aut in pixide velata cum luminibus; & assistentia; Sac. Congr. Episcop. & Regul. 7. Septembris 1598. Et sic etiam decrevit 10. Decemb. 1602. præcisus his verbis: » Non liceat regularibus etiam in eorum propriis ecclesiis sanctissimum Eucharistiæ sacramentum publice adorandum exponere, nisi ex causa publica, quæ probata sit ab Ordinario. Ex causa autem privata possint, dummodo Sanctissimum Sacramentum à tabernaculo non extrahatur, & velatum remaneat, ita ut hostia videri non possit; « Et Sacra Congr. Conc. in Neapolitana 17. Augusti 1630. Et iterum Sac. Congr. Rit. in Firmana 22. Januar. 1601. Et hoc procedit etiam in omnibus aliis ecclesiis quocumque modo exemptis, & non habentibus Jurisdictionem in populum, ut declaravit Sac. Congr. Episcop. & Regul. in Florentina Jurisdictionis in Archiepiscopum, & Episcopum Fesulanum 18. Maji 1696. referente Eminentissimo Cardinali Pamphilio. Benedictiones agrorum, & frugum fieri non possunt à regularibus cum stola sine parochi licentia. Supplicante enim in Sac. Congreg. Concil. Procuratore Generali Capucinarum declarari; » Primo, An Regulares dicti Ordinis requisiti ab agrorum dominis, possint absque licentia parochi benedicere agros, & maledicere locustas & brugos, & ceteros hujusmodi vermes, & quatenus affirmative. Secundo, an in hujusmodi functionibus peragendis uti possint stola absque licentia parochi? Sac. Congreg. die 28. Aug. 1688. respondit ad utrumque Negative. «

Benedictiones animalium in die festo S. Antonii Abbatis dare, & oblationes recipere ab aliis Capellanis & Rectoribus aliarum ecclesiarum intra fines parochiæ exis-

tentium, nec prohibere, nec impedire valet parochus, quia inter functiones parochiales ista benedictio non connumeratur; Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Fulginaten. 25. Maji 1685. & in Tudertina 18. Novembris 1605. & Sac. Congr. Concil. in Ravennaten. 12. Novembris 1695. quæ conclusio vera est etiam quoad Religiosos S. Antonii Viennen. qui nullum jus privativum id prohibendi habent; eadem Sac. Congreg. Episcop. & Regular. in Tudertina 18. Novembris 1695. Sic etiam benedictiones ignis, seminis, ovorum, & similium possunt fieri à quocumque Sacerdote, sive seculari, sive regulari, quia nec istæ connumerantur inter functiones mere parochiales, ut colligitur ex decreto Sac. Congr. Rit. edito 10. Decembris 1703. ubi ad sextum dubium his terminis conceptum: Sexto: » An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum, & similium sint de Juribus mere parochialibus. « Sic respondit: » Ad 6. negative, sed benedictiones mulierum, & fontis baptismalis fieri debere ad parochis. « Ubi vides, quod Sacra Congregatio negat omnes tales benedictiones esse de Juribus mere parochialibus, & inter benedictiones faciendas à solis parochis non enumerat, illas ignis, seminis, ovorum, & similium. Benedictio crucium altarium, & processionum, potest fieri private à quolibet simplici Sacerdote; Patre enim Josepho Maria à Turribus Ordinis Capucinarum supplicante demisse à Sac. Rit. Congreg. declarari: » Primo: An cruces altarium, seu processionum sint benedicendæ de præcepto: & secundo: An si non sint de præcepto, possit simplex Sacerdos eas benedicere private, & non solemniter? Sacra Rituum Congreg. censuit respondendum ad primum Negative. Ad secundum Affirmative, « & ita declaravit die 22. Jul. 1704. Benedicere pixides possunt singuli, quibus est concessum posse benedicere paramenta, & ornamenta ecclesiæ, quia in eorundem benedictione sacrum chrisma non exigitur; Rubr. Pontif. Roman. de bened. Vascul. pro conservat. Ss. Eucharis. à Leone X. in cit. constitutione incip. Religionis suadet, est concessum Minoribus de Observantia, & consequenter aliis regularibus posse benedicere ea, in quibus chrisma non intervenit. Ad benedicenda monialium monasteria, & cellas die Sabbati Sancti, & quolibet alio tempore est omnibus prohibitus in clausuram ingressus. Sacra Congr. Concil. 13. Septemb. 1583. & Sac. Congr. Episcop. & Regul. in Aretina 3. Septemb. 1596.

Benedictio mensæ pertinet ad Sacerdotem, & eo præsentente non potest eam benedicere Diaconus, nisi sit Diaconus Cardinalis; colligitur ex cap. Legimus 24. dist. 93. Mulier quoque benedicere non potest, nisi eodem modo, quo potest quilibet bonus christianus; C. Nova 10. de pœnitent. & remission., quia ea, quæ sunt ordinis, non cadunt in mulierem; (Concordat lex 26. tit. 6. part. 1.) Silvester in Summa verb. Benedictio n. 9. Lezana verb. Benedictio, & Benedicere num. 19. Licet Clericis, & Religiosis non sit de jure communi imposita aliqua gravis obligatio benedicendi mensam ante prandium aut cœnam, & post eas gratias agere, ex quo in cap. Non liceat 12. dist. 44. quod adduci solet, non sit aliquod verbum includens præceptum, ut observant & tenent Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. de orat. voc. cap. 7. & Lezana tom. 1. cap. 9. n. 28. peccare tamen saltem venialiter eos, qui hoc non faciunt, tenet Navarrus in Manual. cap. 25. n. 110. & hoc recte, quia ex cit. canone Non licet non oportet Clericos comedere sine anteriori benedictione, & posteriori gratiarum actione; ibi: Nec oportet aliquando Clericos, nisi hymno dicto comedere panem, & post cibos gratiam auctori Deo referre. Hic juvat adducere, quæ notat Baludry in Manuali sacrarum cæremoniarum p. 2. cap. 21. de benedictione mensæ num. 6. his verbis: Regulariter mutationes versuum, & psalmodiarum debent fieri mane in vigilia natiuitatis Domini sabbato sancto, & vigilia Pentecostes, quia vespere fit tantum jentaculum, seu collatio, quam si vocamus. Si tamen vigilia natiuitatis Domini venerit in Dominica, mutatio tantum fit post vespere. Idem de epiphania dicendum, si in vigilia sit jejunium, ut apud multas Congregationes. Idem etiam videtur dicendum feria 5. in Coena Domini; Ideo feria quarta præcedenti à superiore dicitur versus Christus factus

tus est pro nobis &c. & Pater noster ad benedictionem, tum benedicit cibos nihil dicens. Non dicitur *Jube Domine, Nec Tu autem*. In fine mensæ repetitur *Christus factus est &c.* & statim post *Pater noster* secreto dicitur Psalm. *Miserere mei Deus*, quo dicto sine *Gloria Patri &c.* celebrans dicit genibus flexis cum omnibus absolute orationem: *Respice quæsumus*, eo modo, quo in Breviario. Si agantur gratiæ in coenaculo, convenit tunc, ut hoc triduo omnes genuflectant, etiam ad Psalmum *Miserere mei Deus &c.*

- 31 Benedictio aquæ in sabbato sancto etiam sine infusione Olei Sancti fieri non potest in ecclesiis non habentibus fontem baptismalem, non obstante contraria consuetudine; Sac. Congr. in *Januen.* 13. *Jul.* 1697.
- 32 * Benedictiones, præter eas, quæ in ecclesia receptæ sunt, in sacris ritibus non admittantur. Benedict. XIV. tom. 1. *Bull. const.* 89. *incip.* Inter omnigenas §. 18.
- 33 Advertendum est, quod quamvis Tonell. in *sac. enchirid.* lib. 3. cap. 5. §. 4. sub num. 7. dicat, non debere dari benedictionem cum sanctissima cruce, seu cum reliquiis sanctorum, & sacris Imaginibus præcis his verbis: »Hic adverte, quod in fine aliarum processionum, quæ fiunt sive cum sanctissima cruce, sive cum reliquiis sanctorum, & sacris imaginibus non debet dari benedictio; »quum nullibi talis benedictio præscribatur, nisi cum »Sanctissimo Sacramento;« eruditissimus tamen Cardin. Lambert. Benedictus XIV. *Inst. Eccles.* 47. §. 3. num. 24.
- 34 & seq. pluribus ostendit, recte dari posse talem benedictionem, & de facto solere dari nedum in Archidiocesi Bononiæ & alibi, sed & Romæ sacrorum rituum magistræ, ut suis propriis oculis ipse perspexit dari à Clemente XI. in basilica S. Petri cum reliquiis sanctissimæ crucis Veronicæ, & lanceæ, ut & ipsemet dedit ibidem, dum esset Canonicus ejusdem basilicæ. Et revera dari posse dictam benedictionem, constat ex pluribus decretis Sacræ Rit. Congregationis, & signanter in *Collen.* 3. *Jul.* 1698. & in *Brixien.* 18. *Septemb.* 1736. præcis his verbis: *Post expositionem reliquiæ sanctissimæ crucis, vel post ejus delationem in processionem, benedicendus est populus cum ipsa.* Vide in tom. 10. decreta S. R. C. sub num. 704. & 1037.
- 36 Benedictio post communionem danda est fidelibus postquam sacerdos reposuit pixidem, clausitque in tabernaculo; sic expresse cæremoniale monastic. lib. 3. part. 13. §. 3. num. 5. Cæremoniale Ord. Min. de Observant. part. 1. cap. 6. n. 2. & varia alia, Merati tom. 1. part. 2. tit. 2. num. 10. Rubr. 7. num. 34. cum pluribus aliis ibi citatis. Monialibus non est danda cum pixide ex fenestrella, sed dari eis debet benedictio consueta, manu tantum dextra, etiamsi Sacramentum sit præsens. Sic expresse cum aliis Merati l. cit. num. 3. in fin. Et nota ad rem, quod in communionem Monialium habentium fenestrellam ex parte Evangelii, sacerdos debet descendere, & reverti per gradus anteriores, & non per laterales altaris; Sac. Rit. Congreg. in *Toletana* 15. *Septemb.* 1736. Vide in tom. 10. decreta S. R. C. num. 1036.
- 39 Benedictio super populum, actus solemnus est Romano Pontifici competens in quacumque Orbis terræ parte: Episcopis in eorum diocesis & locis earum exemptis, Archiepiscopis in suis provinciis. Benedict. XIV. tom. 2.
- 40 const. 88. *incip.* Exemplis. Benedictioem impartiri olim non licebat simplicibus sacerdotibus; nunc autem ipsis
- 41 permittitur in fine missæ: cui si intersit Episcopus, & in sua sit diocesi, debet sacerdos ad eum prius se convertere, eique caput inclinare, veluti facultatem postulans
- 42 populo benedicendi. Quod ab eodem sacerdote præmittitur; si Episcopus missæ intersit, sed extra suam diocesim versetur; prout desumitur ex Rubricis Missal. tit. de benedictione in fine Missæ, & Evangelio S. Joan. Idem ibidem.
- 43 Ante benedictionem, quæ datur in fine missæ, ab ecclesia discedentes, Concilii Agathensis judicio habetur ac si missæ non interfuisset ibid.
- 44 Benedictio auctoritate Pontificis cum Indul. plenaria, à regularibus, quibus privilegia concessa sunt, dari debet sequenti ritu. Admonito nempe populo de Indulgentia à Sede Apostolica concessa, de præceptis operibus pro ea lucrificanda, de die quo visitanda est ecclesia, de ho-

ra denique, qua datur pontificia benedictio (quæ admonitio fieri potest, quatenus opus sit, etiam schedulis impressis, & consuetis locis palam affixis) postquam statutis die & hora populus ad ecclesiam convenerit, alta voce legantur literæ apostolicæ ad id obtentæ, & vulgari idiomate explicentur, populum ad suorum scelerum detestationem pio brevique sermone excitando: deinde sacerdos nullis circumstantibus ministris, stola & superpelliceo indutus (ut in Rituali Romano præscribitur, cum agitur de benedictionibus, quæ extra missam permittuntur) ante altare genuflexus, sequentibus verbis Dei opem imploret.

℣. *Adjutorium nostrum in nomine Domini.*
 ℞. *Qui fecit cælum, & terram.*
 ℣. *Salvum fac populum tuum Domine.*
 ℞. *Et benedic hæretitati tuæ.*
 ℣. *Dominus vobiscum.*
 ℞. *Et cum spiritu tuo.*

Deinde, stans sequentem recitat orationem.

O R E M U S.

»OMNIPOTENS & misericors Deus da nobis auxilium de
 »sancto, & vota populi hujus in humilitate cordis ve-
 »niam peccatorum poscentis, tuamque benedictionem
 »præstolantis & gratiam, clementer exaudi; dexteram
 »tuam super eum benignus extende, ac plenitudinem di-
 »vinæ benedictionis effunde, qua bonis omnibus cumula-
 »tus, felicitatem & vitam consequatur æternam. Per
 »Christum Dominum nostrum.«

℞. *Amen.*

Postquam ad cornu Epistolæ accedat, (ut in Actis Ecclesiæ Mediolan. part. 4. *Benedicet in ecclesia ad altare, stans in cornu Epistolæ*) & stans in cornu Epistolæ, non trina, hoc est triplici signo crucis, sed una benedictione, unico videlicet signo crucis benedicat proferens alta voce hæc verba.

»Benedicat vos Omnipotens Deus ✠ Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.«

℞. *Amen.*

Trina siquidem benedictio Episcopo competit, non sacerdoti. Sic ad literam in cit. *constit.* Exemplis dat. die 19. *Mart.* 1748.

Vide tamen intra sub num. 63. novissimam constitutionem Ss. D. N. Clementis XIII. in qua, inter cetera merito ibi attendenda, alius ritus præscribitur adhibendus à Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis pro impertienda præfata benedictione cum plenaria Indulgentia.

Facultatem benedicendi morituros cum plenaria Indulgentia, quam Antistites ecclesiarum cum epistolis in forma Brevis ad triennium obtinuerunt, ad totum illud tempus, quo in ea diocesi perseverabunt, prorogat Benedictus XIV. in *Encyclic.* ad omnes Antistites, quæ *incip.* Pia Mater (tom. 2. *Bullar.* num. 34.) ac imposterum ita esse expediendas facultates illas denunciat, easque pariter communes esse vult Prælatibus inferioribus territorium separatum habentibus cum qualitate nullius, & activa in populum & clerum jurisdictione. His omnibus dat etiam facultatem subdelegandi, ob quodcumque impedimentum etiam diurno tempore, ut ex eadem *Encyclic.* quæ afferretur à nobis in tom. 7. *verb.* Moribundus num. 38. vide *ibidem.*

Benedictio sacrarum vestium utrum ab Episcopo simplici sacerdoti committi possit, quæstio est anceps inter scriptores. Insignes tamen Episcopi quidam facultatem hanc plerumque à Sac. Congreg. petierunt, & obtinuerunt. Benedict. XIV. *Institut. Eccles.* 21. numer. 9. & 10.

Utrum benedicendum sit cingulum, pluviale, & sacra pixis, quæstio est inter doctores. Probabilior tamen censetur opinio, quæ benedictionem exigit, cum pro pixide sit peculiaris benedictio in Rituali: *ibid.* n. 12.

Si ex veteri sacro vestimento novus alius diversæ for-

mæ conficiatur, ut si ex stola manipulus &c. benedictio iteranda est; *ibid. num. 12.*

51 Episcopi titulares jus nullum habent consecrandi sacro chrismate vasa sacra, quia cum in his adhibendus sit usus pontificalium, non datur illis hisce uti in aliena diocesi; *ibid. num. 15.*

52 Abbates regulares benedicere campanas; & calices pro usu alienarum ecclesiarum (possunt enim pro suis) negavit Alexander VII. in suo decreto die 27. Septemb. 1659. Consulta enim S. Congreg. num potuerint indumenta sacra benedicere pro alienis ecclesiis, quia obtinuerint Indultum apostolicum; responsum fuit exhiberi illud Indultum authenticum ex archivio apostolico desumptum, ac interim abstinerent; *ibid. num. 19.*

53 Benedictiones & unctioes campanarum quum capitularibus Caroli M. indicentur, antiquissimæ sunt. *Inst. Eccles. 47. num. 30.* eisque nomen alicujus Sancti imponi consuevisse ex Alcuino discimus; *ibid. num. 26.*

54 Benedictiones campanarum ad nimbos depellendos approbantur, neque id tribui posse impressioni aeris à campana impulsæ asseritur; *ibid. num. 37.*

55 Solus Episcopus jus habet campanas benedicendi, cum sacra unctio adhibenda sit, nec potest facultatem alteri subdelegare; *ibid. num. 38.*

56 Ex præcepto Pontificalis Romani campanæ ecclesiarum benedici debent; *ibid.*

57 Potest Episcopus suspendere sonum campanarum, quæ ab Episcopo benedictæ non fuerint, ut ex decretis Sacræ Congr. *ibid.*

58 Tres benedictiones impertiunt Abbates Regulares ex decreto Alexandri VII. in missis, vesperis, & matutinis solemnibus. In missis privatis nihil supra reliquos sacerdotes illis concessum est. Ex iisdem decretis *Instit. Eccles. 34. num. 19.*

59 Quoad benedictionem animalium in festo S. Antonii Abbatis, de qua supra num. 21. juvat hic adducere formulam, quæ præscribitur pro ea peragenda. *Instit. Eccles. 47. num. 12.* & est tenoris sequentis.

Benedictio equorum & animalium.

*V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum, & terram.
V. Domine, exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.*

O R E M U S.

DEUS refugium nostrum, & virtus, adesto piis ecclesiarum tuarum precibus, auctor ipse pietatis, & præsta, ut, quod fideliter petimus, efficaciter consequamur. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

O R E M U S.

OMNIPOTENS sempiternæ Deus, qui gloriosum Beatum Antonium variis tentationibus probatum inter mundi hujus turbines illæsum abire fecisti, concede famulis tuis, ut & præclaro ipsius proficiamus exemplo, & à præsentis vitæ periculis ejus meritis & intercessione liberemur. Per Christum Dominum &c.

O R E M U S.

BENEDICTIONEM tuam, Domine, hæc animalia accipiant, qua corpore salventur, & ab omni malo per intercessionem Beati Antonii liberentur. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

60 De significatione symbolorum, quibus pingi solet Imago S. Antonii Abbatis, vide *verb. Imagines num. 79.*

61 Hinc etiam juvat subnectere formulam benedictionis, qua uti expedit, quaque utebatur contra mures, locustas,

bruchos, & vermes noxios Benedictus XIII. ut extat in *cit. Instit. Eccles. 47. num. 20.*

Benedictio contra mures, locustas, bruchos, & vermes noxios.

Antiph. Exurge, Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.

Psalm. Deus auribus nostris audivimus, patres nostri annuntiaverunt nobis.

V. Gloria Patri &c. & repetitur Antiph.

*V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum, & terram.
V. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.*

O R E M U S.

PRECES nostras quæsumus, Domine, clementer exaudi, ut, qui juste pro peccatis nostris affligimur, & hanc murium (vel locustarum, vel vermium) persecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur, ut tua potentia procul expulsi (vel expulsæ) nulli noceant, & campos, agrosque nostros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis surgentia, & orta tuæ Majestati deserviant, & nostræ necessitati subveniant. Per Dominum nostrum.

R. Amen.

O R E M U S.

OMNIPOTENS sempiternæ Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miserator, & in cujus nomine omnia genuflectuntur, cœlestia, terrena, & infernalina; tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam efficacem consequamur effectum, quatenus hos pestiferos mures (vel locustas, vel vermes), per nos servos tuos maledicendo maledicas, segregando segreges, exterminando extermines, ut, per tuam clementiam ab hac peste liberati, gratiarum actiones Majestati tuæ libere referamus. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Exorcizo vos pestiferos mures (vel locustas, vel vermes) per Deum Patrem Omnipotentem, & Jesum Christum Filium ejus, & Spiritum Sanctum ab utroque procedentem, ut confestim recedatis à campis, & agris nostris, nec amplius in eis habitetis, sed ad ea loca transeat, in quibus nemini nocere possitis, pro parte Omnipotentis Dei, & totius Curie cœlestis, & Ecclesie Sanctæ Dei vos maledicens, ut, quocumque iveritis, sitis maledicti (vel maledictæ) deficientes de die in diem in vos ipsos (vel ipsas) & decrescentes, quatenus reliquæ de vobis nullo in loco inveniantur, nisi necessariæ ad salutem, & usum humanum. Quod præstare dignetur, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & seculum per ignem.

R. Amen.

Postremo aqua benedicta aspergantur loca infecta.

62 Quo autem ad varias alias benedictiones, uti expedit formulis in rituali romano præscriptis, ac in aliis probatis formulariis recensitis.

63 Quoad papalem Benedictionem attendenda est novissima Clementis XIII. fel. record. constitutio, per quam Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, nec non aliquibus inferioribus Prælatibus, benedicendi populo nomine Sanctitatis suæ facultatem postulanti, concedendam esse statuitur, ritusque servandus præscribitur,

CLEMENS EPISCOPUS.

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

INEXHAUSTUM Indulgentiarum thesaurum à Jesu Christo Domino Nostro ecclesiae relictum, christiano populo maxime salutarem, & summopere in pretio habendum esse catholicae ecclesiae auctoritas, & Summorum Pontificum praedecessorum nostrorum gesta facillime suadent. Cumque per divinae gratiae abundantiam, nullis suffragantibus meritis in suprema Beati Petri cathedra constituti, modo ad pastorem sollicitudinem nostram pertineat, per universum Domini gregem vigili cura providere, ut omnia in ea honeste, & secundum ordinem fiant; veterem, & probatam ecclesiae consuetudinem circa Indulgentiarum dispensationem, quantum fieri potest restituere, & servare, simulque Christi fidelium utilitati occurrere studemus.

Inter cetera siquidem spiritualium gratiarum dona, quibus Summorum Pontificum liberalitate Christi fideles cumulantur, potissimum locum habet plenaria peccatorum indulgentia, & remissio, quae statis anni diebus conceditur, dum Romanus Pontifex solemniter caeremonia populo coram ipso congregato benedicit, & non raro ipsius Summi Pontificis nomine effundendae apostolicae benedictionis super principes viros absentes delegata fuit facultas; sed inde invaluit praeter modum usus, etiam verbi Dei praedecessoribus indulgentiis, ut similiter cum plenaria Indulgentia apostolicam benedictionem, non singulari alicui personae, vel familiae, sed universo ad ecclesiam confluenti populo impertiri valerent, nonnullos pariter, non sine aliquo ecclesiasticae disciplinae discrimine, circa harum facultatum exercitium, irrepsisse abusus deprehendimus.

Ut autem spiritualium gratiarum dona, pie, sancte, atque incorrupte administrarentur, quodque adeo salubriter institutum est in perniciem non cedat abutentium: Praemissa omnia Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indulgentiis, sacrisque reliquiis praepositae examinanda commisimus, quae exquisitis etiam Consultoribus, votum suum Nobis aperiret. Postquam igitur, quod eadem Congregatio, auditis Consultoribus hac in re sentiret, percepimus; omnibus mature perpensis, justam rationem, congruosque limites in his praescribere volentes, de ipsius Congregationis consilio motu proprio & ex certa scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine omnia, & singula particularia indulta, & privilegia effundendi supra populum apostolicam benedictionem, per Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac per Nos etiam, quibusvis particularibus personis, sive ecclesiasticis secularibus, sive cujusvis Ordinis, & instituti Regularibus ad certum tempus, seu ad eorum vitam, non tamen illa per praedecessores praedictos aliquibus Ordinibus Regularibus attributa, quae modo infrascripto salva esse volumus, respective concessa, & elargita, etiamsi eadem particulares personae ex quavis causa illa impetrarint, & in possessione Indulgentiarum ac privilegiorum hujusmodi reperiantur; harum serie revocamus, ac de medio tollimus, & abolemus.

Porro ad submovendos quosvis abusus, qui in hac re vel suborti deprehenduntur, vel quandoque suboriri possent, & ad augendam erga pastores eminenti episcopatus dignitate pollentes populorum devotionem, simulque Christi fidelium utilitati, de immenso & inestimabili thesauro ecclesiae tradito consulere volentes, ipsarum tenore praesentium statuimus, quod deinceps Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, necnon dilectis filiis Praelatis inferioribus, mitrae, & pontificalium usum, territoriumque separatum cum vera qualitate nullius diocesis habentibus, & activa in clerum & populum jurisdictione gaudentibus, nunc & pro tempore existentibus, Patriarchis, videlicet, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, duabus anni solemnitatibus, ni-

mirum paschate Resurrectionis Domini, alioque die festo solemniter eorum respective arbitrio designando: Praelatis vero, praemissis qualitatibus praeditis, & in propriis territoriis degentibus semel in anno, in uno ex diebus, quibus eorum singulis pontificalium usus ab Apostolica Sede permittitur, populo in ecclesia congregato apostolica Summi Romani Pontificis pro tempore existentis auctoritate, illiusque nomine, facultas solemniter benedicens, cum elargitione plenariae Indulgentiae, juxta ritum & formulam inferius tradendam, concedi possit, & ipsorum unicuique, quamdiu illi suis respective ecclesiis praesuerint, gratiamque & communionem cum Apostolica Sede habuerint, per litteras apostolicas in forma Brevis, gratis, ut in similibus mos est, concedatur. Ad quorum effectum ipsos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos, ac supramemoratos Praelatos, nunc, & pro tempore existentes, in Domino hortamur, ut pro dignitatum eorum splendoris augmento, & fidelium populorum ipsorum creditorum, congrua erga divinam justitiam satisfactione, à nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, facultatem hujusmodi pro ipsis oblatam postulent, & impetrare non praetermittant.

Quoniam vero eas facultates, impertiendi Romani Pontificis nomine apostolicam benedictionem, aliquibus regularibus ordinibus concessas praeservare intendimus; harum serie declaramus, illas juxta concessionem apostolicam auctoritate factas, salvas & illaesas esse debere. Districte tamen dilectis filiis eorundem Ordinum Superioribus, & Professoribus etiam speciali mentione dignis, facultate, & indulto hujusmodi gaudentibus, & qui imposterum gaudebunt, harum quoque serie praecipimus & mandamus, quod in illius exercitio, in omnibus ritum, & formam fel. rec. Benedicti PP. XIV. per ejus epistolam encyclicam sub die XIX. Martii Anni Domini MDCCXLVIII. Pontificatus Sui Anno octavo editam, praescriptum, servare: & insuper dictis duabus solemnitatibus, quatenus Episcopi in illis facultate hujusmodi utantur, ab effundenda benedictione penitus abstinere respective debeant. Ac itidem, ad submovendam quamcumque dubii causam, declaramus etiam, per benedictionem apostolicam auctoritate, sive per ipsos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos, sive per Regulares quoslibet, ut praefertur, impendendam, nullum prorsus à censuris & poenis ecclesiasticis scienter, vel ignoranter incursis, absolutionem concedi, neque ab illis absolutio praetextu benedictionis hujusmodi susceptae praetendi possit.

Ritus vero & formula Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis pro impertienda benedictione, una cum plenaria Indulgentia post missarum solemniam, triplici signo crucis emisso, & in episcopali throno, cum mitra ceterisque sacris paramentis indutis, circumstantibus Ministris, adhibendus, quod congrue de Praelatis inferioribus intelligatur, talis esse debet.

Expleta in utraque solemnitate missae sollemniter celebratione in primis alta voce, per Ministrum Superpelliceo indutum, legantur litterae apostolicae, quibus Indulgentia plenaria conceditur, una cum potestate benedictionem apostolicam super populum effundendi, ut de delegatione adstantibus constet, & concessio ex latino sermone in vulgarem ad populi intelligentiam translata recitetur. Postea Episcopus surgens, juxta Ritum in caeremoniali Episcoporum expressum, dicet: Precibus & meritis Beatae Mariae semper Virginis, Beati Michaelis Archangeli, Beati Joannis Baptistae, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli & omnium Sanctorum.

Misereatur vestri Omnipotens Deus, & dimissis omnibus peccatis vestris, perducatur vos Jesus Christus ad vitam aeternam.

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem omnium peccatorum vestrorum, spatium verae, & fructuosae poenitentiae, cor semper poenitens, & emendationem vitae, perseverantiam in bonis operibus, tribuat vobis Omnipotens, & misericors Dominus.

R. Amen.

Benedictio Dei Omnipotentis PATRIS, & FILII,

✠ SPIRITUS ✠ SANCTI *descendat super vos*, & *ma-*
neat semper.

R. Amen.

Demum, post impertitam benedictionem, publicabi-
tur latino, & vernaculo idiomate concessio plenariæ In-
dulgentiæ sequenti formula.

„Attentis facultatibus à SS. in Christo Patre, & D. N.
„Domino CLEMENTE, divina providentia, PAPA
„XIII. in enunciatis apostolicis literis expressis, datis
„Reverendissimo D. Domino N. Dei & Apostolicæ Sedis
„gratia hujus Sanctæ N. Ecclesiæ Antistiti; eadem Do-
„minatio sua Reverendissima, Summi Pontificis nomine,
„dat & concedit omnibus hic præsentibus Indulgentiam
„plenariam in forma ecclesiæ consueta: Rogate igitur
„Deum pro felici statu SS. D. N. PAPÆ, Dominationis
„suæ Reverendiss. & S. Matris Ecclesiæ.“

Nulli ergo omnino hominum, &c.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno
Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo sexa-
gesimo secundo, Tertio Nonas Septembris, Pontificatus
Nostri Anno Quinto. *

✠ Benedictionem candelarum, de qua *Autor n.1.* fieri
haud posse in Oratorio Confraternitatis, tradit Frances
de eccles. cathed. c. 25. n. 301. 304. & 391. Fieri tamen pro
sodalibus posse monet Bened. XIV. *Inst. eccl. 105. n. 115.*

De benedictione fontis baptismalis quibus diebus fieri,
tum à quo fieri debeat, idem Frances *in eod. tract.*
cap. 19. num. 61. 128. & sequent.

De benedictione campanæ plane agit idem Scriptor.
d. tract. cap. 24. num. 71. & plur. seq. Confer etiam Be-
ned. XIV. *Instit. eccles. 17. à num. 30.*

Benedictione diversarum rerum, veluti aquæ, ignis
&c. quare utatur ecclesia, vide apud eundem Frances
ibid. cap. 24. num. 83.

Benedictio fulminis & grandinum est approbata ab
ecclesia, dummodo fiat exorcismis approbatis ab ecclesia,
& Ministris necessariis, Romaguer *ad Synod. Gerund.*
lib. 1. tit. 1. cap. 5. num. 1. & duob. seqq.

Decretum Sac. Congr. Rituum ab *Auctore num. 22.*
relatum, quo dictum fuit benedictiones ignis, seminis,
ovorum, &c. non esse de juribus parochialibus, adeoque
fieri posse à quibuscumque sacerdotibus, illustrat Rot. *cor.*
Ansald. dec. 527. n. 3. & plur. seq. vide quoque Bened.
XIV. *Inst. eccles. 105. sparsim pluribus locis. (Vid.*
verb. Consecratio, ibique leg. 12. 13. 14. & 15. tit. 10. p. 1.)

nat. ubi donatio dicitur beneficium, (*Vid. tit. 4. p. 5.*
tit. 12. lib. 3. For. Reg.) & tenent Joann. Andreas in
cap. Ad aures 10. de pœnis, Fagnan. in cap. Olim 19. de
verbor. significat. Privilegium est benevola actio conces-
sa contra Jus commune; cap. Privilegium 3. dist. 3. cap.
Abbate 25. de verb. signific. Unde cum princeps aliquem
eximit à Jure communi, dicitur proprie privilegium, &
ita sumitur toto titul. de privileg. ideoque dici solet,
quod Jure communi competit, frustra per privilegium im-
petratur; l. 1. Cod. de Thesaur. lib. 10. (Videatur lex 1.
tit. 11. p. 1. infra verb. Bona ecclesiastica, cum verb.
Clericus, in add. bisp. & leg. 2. 3. 26. 27. 28. 29. 30.
& seqq. tit. 18. p. 3. Ad rem tit. 2. lib. 7. Recop. Cas-
tel. cum tit. 1. lib. 7. Ord. Reg.) Rescriptum est bene-
vola actio concessa secundum Jus commune; sic desumi-
tur ex tit. de Rescriptis, & cap. De divers. rescript. in
rubr. & nigr. Impetratur enim rescriptum ad Juris ob-
servantiam, ut impetranti fiat justitia; & hinc rescripta
contra Jus elicitæ non valent; cap. Rescripta 15. caus.
25. q. 2. (Consonant leg. 45. 46. 47. usque ad 53. tit. 18.
p. 3. tit. 12. lib. 3. Ord. Reg. leg. 12. 13. 25. & 29.
tit. 4. præcedentis lib. 2. ejusd. tit. 14. lib. 4. Recop.
Castel.)

Beneficium ecclesiasticum, de quo hic est sermo, est
jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis
ratione spiritualis officii personæ ecclesiasticæ auctori-
tate ecclesiæ constitutum; colligitur *ex cap. Cum secun-*
dum Apostolum 16. de Præbend. & ex cap. Si quis amo-
do 16. dist. 18. Unde ad verum beneficium ecclesiasti-
cum sex potissimum requiruntur ex communi Canonista-
rum. Primum requisitum est quod beneficium ecclesiasti-
cum Episcopi auctoritate sit erectum; requirit enim cano-
nicam erectionem, alia non est beneficium; *cap. Nemo*
9. de consecr. dist. 1. cap. Omnes 1. distinct. 22. Et per
hoc si quis in aliqua ecclesia certas missas, vel etiam an-
niversaria suo competenti stipendio in perpetuum funda-
verit, aut etiam capellaniam, nisi approbatio Episcopi
accesserit, non erit beneficium ecclesiasticum, sed solum-
modo pium legatum; & quia talis capellania, seu tale le-
gatum caret erectione, seu institutione Ordinarii, erit
quid laicale, & temporale, ut decidit Rota *in una Mo-*
nopolitana Hebdomad. Vener. 14. Decembris 1612. co-
ram Manzanedo; quia nullus privatus sine Ordinarii
auctoritate potest locum sacrum, vel rem spiritualem
constituere, *arg. cap. Ad hoc 4. de religio. domib.* Se-
cundum requisitum est, quod habeat aliquid spiritualita-
tis annexum, scilicet, quod detur propter divinum offi-
cium; v. gr. *celebrandi missas, recitandi horas, & de-*
serviendi in officiis spiritualibus alicui ecclesiæ, secus
si pars reddituum ecclesiasticorum daretur propter minis-
terium mere temporale, v. gr. *Musicis, Aedituis, & hu-*
jusmodi pro laboribus eorum laicalibus; capit. ultim. de
rescriptis in 6. ubi dicitur; propter officium datur bene-
ficium ecclesiasticum. Tertium requisitum est, quod con-
feratur à persona ecclesiastica, scilicet à Papa, vel Ord-
inario; non vero à laico, nam laici non possunt conferre
beneficia ecclesiastica (non obstante, quod Juspatrona-
tus eisdem competat, sicque idoneum clericum ad bene-
ficium vacans præsentare valeant), sed ea conferunt talis
ecclesiæ Prælati, eorumque Officiales; *cap. Ex frequen-*
tibus 3. de constitut. cap. Si quis deinceps 12. capit. Si
quis Clericus 16. & capit. Nullus Laicorum 18. caus. 16.
quæst. 7. Quartum requisitum est, quod conferatur Cle-
rico, id est personæ saltem prima Tonsura initiatæ, tali-
ter quod non sufficiat post illum jam acquisitum tonsura-
ri; *arg. cap. Ex literis 6. de transact. & notat Gloss. fi-*
nal. & Abbas ibidem istud limitans, nisi forsàn Papa
cum aliquo Laico insigni, & eminenti dispensaverit, ut
possit beneficium recipere, & postea quamprimum tonsu-
rari; aliter collatio beneficii facta in personam laici, seu
necdum prima tonsura initiati, est ipso Jure nulla, &
invalida, nam Laicus est incapax omnis Juris ecclesias-
tici; *cap. Causam 7. de rescriptis; & colligitur etiam ex*
cap. Cum adeo 17. juncta Gloss. verb. Nec Clericus de
rescriptis, & cap. In ecclesia 2. de institut. Quintum
requisitum est, quod sit perpetuum; cap. Præcepta 12.
dist. 55. cap. Sanctorum 2. dist. 70. cap. Veniens 5. de
filiis Presbyter. cap. Ex parte 5. de Clerico ægrotante,
&

BENEFICIUM, BENEFICIA.

ARTICULUS I.

Quoad Beneficii esse, & divisionem.

SUMMARIUM.

- 1 **B**ENEFICIUM, ut sit, quid sit, ad num. 5.
- 6 Beneficium ecclesiasticum quid sit, & quid requira-
tur ad illum constituendum, ad n. 14.
- 15 Beneficia dividuntur, primo ratione diversi status
hominum, ad n. 18.
- 19 Secundo ratione adnexæ, ad n. 23.
- 24 Rursus alia sunt duplicia, alia simplicia, ad n. 30.
- 31 Dividuntur adhuc in electiva, patronata, & collati-
va, ad n. 34.
- 35 Insuper alia sunt manualia, alia non, ad n. 36.
- 37 Aliæ beneficiorum divisiones, atque appellationes,
ad n. 42.
- 43 Additiones ex aliena manu, ad n. 63.

BENEFICIUM ut sic, seu genericè captum, est benevola
actio tribuens gaudium capientibus, ut definitur *in lib. 2.*
de Feudis tit. 23. vers. Beneficium. Et beneficium sic
genericè captum dividitur in beneficium proprie, & stric-
te sumtum, in *privilegium, & in rescriptum.* Beneficium
proprie, seu stricte sumtum est benevola actio, sive libe-
ralitas quædam concessa sine alterius præjudicio præter
Jus commune; colligitur *ex cap. Cum dilecti 6. de do-*